

Ammatillisen koulutuksen reformi

Vaikutukset kuljettajakoulutukseen

Heikki Lappalainen

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2019
Tekniikan ala
Insinööri (AMK), logistiikan tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Lappalainen, Heikki	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2019
	Sivumäärä 55	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Ammatillisen koulutuksen reformi Vaikutukset kuljettajakoulutukseen		
Tutkinto-ohjelma Insinööri (AMK), logistiikan tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Henri Kervola		
Toimeksiantaja(t) Vähälä Yhtiöt Oy		
Tiivistelmä <p>Vähälä Yhtiöt Oy tuottaa kuljetus- ja logistiikkapalveluja Suomessa. Palvelujen kasvanut kysyntä sekä kuljetusalalla toimivien kuljettajien ikärakenne on asettanut haasteita saada kuljettajia kuljetusalalle. Vähälä Yhtiöt halusi selvittää mahdollisuudet kuljetusalan koulutukseen, koska ammatillisen koulutuksen reformi muutti kuljettajakoulutuksen perusteita ja mahdollisti myös järjestämislupien hankkimisen uusille toimijoille.</p> <p>Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää kuljetusyrityksen mahdollisuus toimia logistiikan perustutkinnon kouluttajana. Tutkimuksen aikana päätavoitetta oli muutettava logistiikan perustutkinnon yleiseen selvitykseen ja kuljetusyrityksen mahdollisuuksiin toimia syvemässä yhteistyössä oppilaitoksien kanssa, järjestämislupien saaminen on liian hankalaa puhtaasti kuljetusyritykselle tai sen ohjauksessa toimivalle opetustoimelle.</p> <p>Tutkimuksessa selvitettiin ammatillisen koulutuksen lain ja asetuksen perusteet, koulutuksen rahoitus, autokoulutoiminta, perustason ammattipätevyyskoulutuksen perusteet ja logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelma.</p> <p>Tutkimusaineisto kerättiin ammatillista koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavista laki- ja asetusten sisällöistä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen ohjeistuksesta. Aineistossa käytettiin myös toisen asteen reformin toteutusta sisältäviä tiedostoja.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista selvisi, etteivät järjestämisluvat ole pelkästään hakijan mahdollisuus. Järjestämisluvalla tulee olla myös alueellinen tarve ja koulutettaville todellinen mahdollisuus työllistyä. Rahoituksen osalta säädökset eivät ole uusia järjestämisluvan saaneita tahoja kohtaan tasapuolisia alalla aikaisemmin toimineiden koulutustahojen kanssa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Ammatillinen koulutus, logistiikan perustutkinto, kuljettajakoulutus		
Muut tiedot		

Author(s) Lappalainen, Heikki	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2019 Language of publication: Finnish
	Number of pages 55	Permission for web publication: x
Title of publication Reform of vocational education and training Effects on driver training		
Degree programme Engineer (Bachelor of Science), Degree Program in Logistics		
Supervisor(s) Kervola, Henri		
Assigned by Vähälä Yhtiöt Oy		
<p>Abstract</p> <p>Vähälä Yhtiöt Oy produces transport and logistics services in Finland. The increased demand for services and the age structure of drivers in the transport sector have posed challenges for having educated drivers in the transport sector. Vähälä Yhtiöt wanted to explore the possibilities for training drivers in the transport sector, as the reform of vocational education and training changed the foundations of driver training and also enabled the acquisition of organizing licenses for new operators.</p> <p>The main aim of the study was to find out the possibility of a transport company to train a basic degree in logistics. During the study, the main goal had to be changed to the general explanation of the logistics basic qualification and the possibilities of the transport company to cooperate better with the educational institutions, obtaining the organizing licenses is too cumbersome for the transport company or for the teaching activity under its direction. The study explored the basics of the Vocational Education and Training Law and Regulation, the financing of education, driving school activities, the basics of basic vocational training and the curriculum for secondary education in logistics.</p> <p>The research material was collected from the legal and regulatory contents governing vocational training and its financing, as well as from the instructions of the Ministry of Education and Culture and the National Board of Education. The study also used files containing the implementation of secondary education.</p> <p>The results of the study revealed that organizing permissions are not just an opportunity for the applicant. There must also be a need for an organizing license and a real opportunity for the trainees to work. As far as funding is concerned, the rules are not fair to all those who have been authorized by the organizers of the training.</p>		
Keywords/tags (subjects) Vocational training, vocational upper secondary qualification in logistics, driver education		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Opinnäytetyön lähtökohdat	3
1.1	Tutkimuksen tausta ja tavoitteet	3
1.2	Vähälä Logistics Oy	4
2	Ammatillisen koulutuksen perusteet	5
2.1	Ammatillisen koulutuksen tarkoitus	5
2.2	Järjestämislupa	6
2.3	Reformi - toisen asteen koulutuksen historian suurin muutos.....	7
2.4	Laki ammatillisesta koulutuksesta.....	8
3	Logistiikan perusopetuksen rahoitus	10
3.1	Rahoituksen perusteet	10
3.2	Rahoitusjärjestelmä.....	11
4	Ammatillisen koulutuksen tutkinnot	14
4.1	Ammattitutkintojen perusteet	14
4.2	Osaamispisteet	14
4.3	Tutkinnon osien mitoituserusteet.....	14
4.4	Henkilökohtaistaminen	15
5	Työpaikalla oppiminen	16
5.1	Osa opetuksesta suoritetaan yrityksissä	16
5.2	Oppisopimuskoulutus.....	18
5.3	Koulutussopimus	19
5.4	Kansainvälisyys	19
6	Logistiikan tutkinnot	20
6.1	Logistiikan perustutkinto.....	20
6.2	Logistiikan ammattitutkinto	20
7	Kuljetusalan perustason ammattipätevyys	22
8	Haku ja valinnat	23
9	Autokoulutoiminta	25

	2
9.1 Autokoululupa	25
9.2 Logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelma CE-ajokortin saamiseksi	26
10 Yksityinen yritys logistiikan perustutkinnon kouluttajana	28
11 TE-palveluiden ja ELY-keskuksen rahoitus.....	30
12 Palkkatuki.....	31
13 Ammatillisen koulutuksen malli Saksasta	32
14 Ammatillinen koulutus reformin jälkeen	35
14.1 Reformin vaikutukset	35
14.2 Koulutuksen järjestämislupa	36
14.3 Koulutuksen sisältö.....	37
14.4 Opiskelijavalinta	38
15 Johtopäätökset	38
16 Pohdintaa	42

Liitteet

- Liite 1. Traffica Oy:n järjestämislupa
- Liite 2. Ammattipätevyyttä ja koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset

Kuviot

Kuvio 1. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä.....	12
Kuvio 2. Oppisopimus ja koulutusopimus.....	16
Kuvio 3. Siirtyminen koulusta työhön ammatillisessa koulutuksessa Saksassa.....	32

Taulukot

TAULUKKO 1. Ajo- ja teoriaopetuksen määrät (Traficom 2018).....	27
---	----

1 Opinnäytetyön lähtökohdat

1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

Kuljetusalan työvoiman saatavuutta rajoittaa ajo-oikeuden lisäksi ammattipätevyysvaade. Vuoden 2007 aikana astui voimaan ammattiliikenteessä sekä kuorma-auton kuljettajien että linja-autonkuljettajien ammattipätevyysvaade, joka ohjaa hakeutumaan kuljettajaksi koulutuksen kautta. Koulutusta antavat toisenasteen oppilaitokset, puolustusvoimat ja yksittäiset koulutusyritykset tietyin ehdoin.

Vähälä Logistics Oy:n varatoimitusjohtaja Tiina Salonen oli toivonut jyvaskylän ammattikorkeakoululta selvitystä kuljetusyrityksen mahdollisuudesta toimia oppilaitoksena ja kouluttaa uusia kuljettajia yrityksen omiin tarpeisiin ja samalla myös yleisesti kuljetusalan tarpeisiin. Tämä opinnäytetyön aihe tuntui itselleni houkuttelevalla jo oman työnikin kannalta, koska työhöni toiminnanjohtajana Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:n alueyhdistys SKAL Itä-Suomi ry:ssä kuuluu myös yhteistyö tutkintoon johtavien kuljettajakoulutusta järjestävien oppilaistosten ja muiden toimijoiden kanssa. Aihe tuki siis myös oman asiantuntemukseni lisääntymistä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuljetusyrityksen mahdollisuudet toimia kuljettajakoulu-tuksessa mukana kouluttajana ja palveluntuottajana koulutusyhteistyössä sekä kartoittaa eri rahoituskeinot toiminnan toteuttamista varten.

Alkuperäinen suunnitelma opinnäytetyössä oli kehittää logistiikan perustutkinnon koulutusta niin, että järjestämislupaa haettaisiin kuljetusyritykselle. Työn edetessä oli välttämätöntä muuttaa opinnäytetyö tutkimustyöksi ja alkaa tutkia koulutuksen järjestämislupaprosessia ja ohjaavia säädöksiä sisältöineen. Toisen asteen koulutuksen järjestämislupaa koskevat vaatimukset on ohjattu laki- ja asetusteksteillä niin, että täysin uutena toimijana ei reformin myötä ole mahdollista saada järjestämislupaa ilman kokemusta ja osaamista toisenasteen koulutustarjoajana. Vähälä Yhtiöiden edustajien kanssa päädyttiin selvittämään mahdollisuutta toimia yhteistyössä jo toimivien koulutustahojen kanssa nykyistä yhteistyötä syvemmin ja tiiviimmin.

Lisäksi tavoitteeksi tuli tutkia rahoituskanavia koulutukseen sekä koulutuksen sisältötavoitteita ja autokoulutoimintaa koulutuksen yhteydessä. Opinnäytetyön tavoitteena oli muodostaa kehitysehdotuksia ja jopa konkreettisia esityksiä koulutustoiminnasta yleisesti kuljetusalan tarpeisiin. Tavoitteena oli vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Miten ammatillinen toisen asteen koulutus on Suomessa järjestetty?
- Mitä koulutusyhteistyömuotoja logistiikan opetuksessa koulutusorganisaatioilla ja kuljetusyrittäjillä on nyt?
- Mitä etuja, haittoja ja velvoitteita toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan omaavalla yrityksellä on?
- Mikä voisi olla tulevaisuudessa toimiva koulutusyhteistyömalli oppilaitoksen ja kuljetusyrittäjien yhteistyössä?

Opinnäytetyö perustuu eri lakien ja asetusten sekä muiden määräysten ja ohjeiden soveltuvaan tutkimiseen logistiikan perustutkinnon osalta. Työn tekemisen aikana oli käynnissä toisen asteen koulutuksen reformin toteutus ammatillisessa koulutuksessa. Tietoa reformin tuomista muutoksista sai hyvin Opetushallituksen reformintuottamisilta. Opetus- ja kulttuuriministeriön nettisivuilta löytyi joitakin ammatillisen koulutuksen tietoja.

Tutkimusta selventäviä tietoja sain myös henkilöhaastattelujen kautta.

Kauppakamarien, Elinkeinoelämän Keskusliiton, Suomen Yrittäjien ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteinen valtakunnallinen Ammatillinen koulutus uudistuu-kiertueen tilaisuus 24.9.2018 Mikkelissä antoi lisätietoa reformista ja sen käytännön toteutuksesta.

1.2 Vähälä Logistics Oy

Vähälä Yhtiöt on vuonna 1937 perustettu perheyritys. Tällä hetkellä perheyrittäjien johdossa on jo kolmas sukupolvi. Vähälä Yhtiöt -konsernin emoyhtiö on Vähälä Logistics Oy ja tytäryhtiöt Lauri Vähälä Oy ja Kiitotermiini Oy.

Konsernin pääkonttori on Oulussa ja tuotannon keskuspaikka Jyväskylässä. Lisäksi Vähälä Yhtiöillä on logistiikkakeskukset Jyväskylässä ja Oulussa sekä terminaalit Ylivieskassa, Rovaniemellä ja Kemissä. Vähälä Yhtiöillä on myös kumppanuus kansainvälisen DB Schenkerin kanssa. (Vähälä Yhtiöt 2018).

Vähälä Yhtiöt työllistävät noin 280 henkilöä ja liikevaihto koko konsernissa oli vuonna 2017 49,9 milj. euroa, (Taloussanomat 2018). Emoyhtiö, Vähälä Logistics Oy, kehittää jatkuvasti palvelujaan ja sisäisiä toimintojaan tehokkaimmiksi. Vähälä Yhtiöillä on oma koulutusyksikkö Vähälä Academy, joka kouluttaa ja kehittää omaa henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita. (Vähälä Yhtiöt 2018).

Vähälä Yhtiöillä oli kiinnostus kehittää omaa kuljettajakoulutusta ja sitä varten lähdin selvittämään koulutuksen järjestämisperusteita, toisen asteen opetuksen rahoitusperusteita sekä yleisesti toisen asteen kuljettajakoulutuksen opetuksen sisältöä. Opin- näytetyössä selvitettiin myös ELY-keskuksen työvoimarahoitusta kuljettajakoulutukseen, oppisopimuskoulutusta sekä työpaikalla oppimista.

2 Ammatillisen koulutuksen perusteet

2.1 Ammatillisen koulutuksen tarkoitus

Ammatillisen koulutuksen toimintaa ohjaavana perustana on laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 jota täydentää Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017.

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on parantaa väestön ammatillista osaamista koko maassa tasapuolisesti, kehittää työelämää ja vastata työelämän tarpeisiin. Lisäksi ammatillinen koulutus edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukee elinikäistä oppimista. (Ammatillinen koulutus n.d.)

Ammatillisessa koulutuksessa suoritettavia tutkintoja ovat perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Näiden ammatillisten tutkintojen on tarkoitus edistää väestön ammatillista osaamista, koska ammatillisen perustutkinnon opiskelija saa laajat ammatilliset perusosaamisen valmiudet oman alansa eri tehtäviin. Ammatti- ja erikois-

ammattitutkinnon opiskelija saa työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista. (Ammatillinen koulutus n.d.).

Ammatillinen koulutus voi tapahtua erilaisissa oppimisympäristöissä oppilaitoksissa, virtuaalisesti tai työpaikoilla. Oppilaitoksessa tapahtuva ammatillinen koulutus on opetussuunnitelman mukaista teoriaa ja ammatin perusteiden opettelua käytännössä opetustilanteessa. Ammatillisessa koulutuksessa hyödynnetään virtuaalikoulutusta simulaatioiden ja sähköisten oppimismenetelmien kautta. Työpaikoilla järjestettävää koulutusta voi järjestää oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena joko kokonaan oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuen tai yhdistellen näitä joustavasti. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on vastata opiskelijan oppimisesta ja ohjauksesta oppimisympäristöstä riippumatta. Jokaiselle ammatillisen koulutuksen opiskelijalle laaditaan hänen tarpeidensa mukainen koulutuspolku eli jokainen opiskelija henkilökohtaistetaan. Tässä henkilökohtaistamisessa huomioidaan aikaisempi osaaminen ja suunnitellaan opiskeluun tarvittavat sisällöt ja keinot mahdollisine tukineen. Lisäksi huomioidaan osaamisen tarve. Osaamista hankitaan vain sen verran kuin tarpeellista on. Kun tutkinnon perusteissa edellytetty ammattitaito on hankittu, se osoitetaan pääsääntöisesti käytännön työtehtävissä työpaikoilla annettavissa näytöissä. Osaamisen arvioivat opettaja ja työelämän edustaja yhdessä. Kaikki tutkinnot suoritetaan samalla tavalla. (Opintojen henkilökohtaistaminen n.d.).

2.2 Järjestämislupa

Ammatillisen koulutuksen tutkintoon johtavassa koulutuksessa edellytyksenä on koulutuksentuottajan järjestämislupa. Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on saada alueellisesti ja koulutustarjonnallisesti mahdollisimman kattava ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkko. Koulutuksen järjestäjien rungon muodostavat toisen asteen ammattiopistot eli entiset ammattikoulut, jotka vastaavat ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisestä Suomessa. (Koulutuksen järjestäminen n.d.).

Laki ammatillisesta koulutuksesta 22 § Tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa 1. momentissa on seuraava lause: ” Järjestämislupa voidaan myöntää hakemuksesta

kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle” (L 531/2017). Tällä perusteella myös perinteinen toisen asteen koulutuksen tarjoaja, kuten nykyiset oppilaitokset ovat, voisi olla uuden lain mukaan järjestämisluvan hakija ja järjestämislupa haettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvissa määrätään ja ohjataan mm. se, missä ja minkälaista koulutusta järjestäjä voi järjestää Suomen valtion talousarvion opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän puitteissa. (Koulutuksen järjestäminen n.d.).

Koulutuksen järjestämisluvissa määrätään

- tutkinnoista ja koulutuksesta
- opetus- ja tutkintokielistä
- toiminta-alueesta
- opiskelijavuosien vähimmäismäärästä
- muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista. (Koulutuksen järjestäminen n.d.).

Järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät vastaavat järjestämislupansa mukaisen koulutuksen järjestämisestä ja toteutuksesta luvassa mainitulla maantieteellisellä toiminta-alueella. Järjestäjät päättävät itsenäisesti henkilökunnastaan sekä siitä, millaisia oppilaitoksia tai koulutuksen tarvitsemia pysyviä tai tilapäisiä toimipisteitä koulutuksessaan tarvitsevat. (Koulutuksen järjestäminen n.d.).

Ammatillisen koulutuksen järjestäjiä oli vuoden 2018 alussa 166. Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa on myönnetty 150 koulutuksen järjestäjälle 1.1.2018 alkaen. Koulutuksen järjestäjistä kuntia on 9, kuntayhtymiä 35 ja yhdistyksiä, säätiöitä tai osakeyhtiöitä 121. Lisäksi valtio voi ylläpitää oppilaitoksia, niitä ei tällä hetkellä ole yhtään (Koulutuksen järjestäminen n.d.).

2.3 Reformi - toisen asteen koulutuksen historian suurin muutos

Ammatillisen koulutuksen reformi on ollut yksi hallituksen kärkihankkeista vuoden 2015 tehdyn hallitusohjelman mukaisesti (Hallitusohjelma 2015). Reformissa vahvistetaan ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä sekä uudistetaan rahoitusta ja rakenteita. Samalla huolehditaan alueellisesti kattavasta koulutuksesta

sekä tiivistetään koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta. Reformissa myös poistetaan koulutuksen päällekkäisyyttä esim. poistamalla nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat ja kokoamalla koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus yhtenäiseksi kokonaisuudeksi opetus- ja kulttuuriministeriön alle. Reformin toteutus astui voimaan asteittain, mutta käytännössä 1.1.2018 se alkoi näkyä ammatillisessa koulutuksessa konkreettisina toimina. Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistettiin uudeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Lisäksi lisättiin työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja sekä purettiin sääntelyä. (Sipilä 2015).

Tutkimuksessa selvisi, että ammatillista koulutusta oli välttämätöntä uudistaa, koska tämän päivän ja varsinkin tulevaisuuden työelämässä tarvitaan uudenlaista osaamista ja ammattitaitoa. Uudistumista edellyttää myös se, että koulutukseen on käytettävissä aiempaa vähemmän rahaa, jolloin koulutuksen vaikuttavuus sekä oppilaitoksen tehokkuus nousevat rahoituksen mittareina tärkeämpään rooliin.

2.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta

Laki ammatillisesta koulutuksesta astui voimaan 1.1.2018. Se korvaa aikaisemman lain ammatillisesta peruskoulutuksesta ja lain ammatillisesta aikuiskoulutuksesta.

Lain 2 § Ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkoitus 1. momentissa on seuraava lause: ”Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta” (L 531 / 2017). Uusi ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö vahvistaa suomalaista ammattiosaamista. Jatkossa ammatillisen koulutuksen tärkein tehtävä on tuottaa yksilöllistä osaamista opiskelijoiden ja työelämän tarpeiden mukaan.

Lain 4 § Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa 1. momentissa on seuraava lause: ”Tutkinnoissa, koulutuksessa ja niiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Tutkintoja ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä, arvioitaessa ja kehitettäessä sekä osaamistarpeita ennakoitaessa tulee tehdä yhteis-

työtä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.” (L 531 /2017.) Tämän kohdan tarkoitus on lisätä yhteistyötä oppilaitosten ja elinkeinoelämän kanssa. Lain kohta ei kerro enempää, millaisia yhteistyön tavoitteet ovat. Tätä lain kohtaa tulisi hyödyntää, koska se mahdollistaisi nykyistä enemmän yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä kuljettajakoulutuksen eri vaiheissa. Laki siis mahdollistaa yhteistyön, mutta ei ohjeista sitä tarkemmin, kuten eivät muutkaan toisen asteen koulutusta ohjaavat lait ja asetukset. Näin ollen oppilaitoksilla olisi yhdessä kuljetusyritysten kanssa hyvät mahdollisuudet kehittää koulutusopimuksen, oppisopimuksen ja opetussuunnitelman puitteissa uusia kokeiluja, joilla edistää opetusta ja oppimista.

Lain 28 § Järjestämisluvan myöntämisedellytykset kohdassa mainitaan seuraavasti: ”Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnalliset ja alueelliset osaamistarpeet sekä tutkintojen ja koulutuksen tarjonta. Tutkintoja tai koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.” (L 531 / 2017.) Tämä tarkoittaa suurempaa väestöpohjan ja työllisyyden selvitystä kuin yhden kuljetusliikkeen tai yleensä kuljettajasaatavuuden todentamista. Tämän lain kohta voisi päteä esimerkiksi kaivostoimintaan koulutettavien työntekijöiden kohdalla. Kaivostoiminnan sijainti yhdessä seudun koulutustarjonnan ja väestöpohjan kanssa on huomioitava järjestämisluvan myöntämisperusteissa.

Lain 28 § Järjestämisluvan myöntämisedellytykset kohdassa mainitaan myös seuraavasti: ”Järjestämislupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisten tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Edellytysten arvioinnissa otetaan huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tuloksellisuus.” (L 531 / 2017.) Tämä kohta laissa on se, jonka vuoksi Vähälä Yhtiöiden osalta ei järjestämisluvan hakeminen olisi ollut mahdollista. Järjestämisluvan hakemisen ehdot on laadittu niin, että ilman kuljettajakoulutuksen kokemusta ei voi järjestämislupaa saada. Tämä on tehty toiminnan laadun takaamiseksi. Laadunhallinta on rakennettu ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimesta ja on kansallisesti linjattu yhdessä sidosryhmien kanssa. Reformin myötä laadunhallinta korostuu entisestään, koska koulutuksen järjestäjien oma päätäntävalta on lisääntynyt.

Lain 28 § Järjestämisluvan myöntämisedellytykset jatkuu seuraavasti: ”Opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämislupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, että järjestämisluvat muodostavat kokonaisuuden, joka varmistaa ammatillisen koulutuksen riittävän saatavuuden.” (L 531 / 2017). Tällä lain kohdalla pyritään turvaamaan eri ammattien koulutusten saatavuus ja monipuolisuus mahdollisimman laajasti koko Suomessa.

Laissa ammatillisesta koulutuksesta 69 § Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus 1. momentissa on seuraava lause: ” Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettua koulutusta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä” (L 531/2017). Tämä lain kohta yhdessä laissa mainitun kohdan ”osaamisen osoittaminen hankintatavasta riippumatta” kanssa oli runkoajatuksena kun mietin koulutuksen järjestämistä kuljetusliikkeen toimesta ja se loi pohjaa ajatukselle hakea järjestämislupia Vähälä Yhtiöille. Koulutus olisi järjestetty Vähälän toimitiloissa ainakin käytännön opetuksen osalta ja samalla olisi hyödynnetty Vähälä Yhtiöiden osaavaa henkilöstöä opetuksessa. Tämä ei kuitenkaan ollut ainut tai edes riittävä perusta aloittaa järjestämisluvan hakemista, koska laki järjestämisluvan hakemisesta ohjaa tarkemmin järjestämisluvan hakijan edellytyksiä, kuten aikaisemmin on käynyt ilmi. Työpaikalla järjestettävä koulutus voi olla uuden lain mukaan joko koulutussopimuksella tehtävää opetusta tai perinteisempää oppisopimuksella tehtävää opetusta.

3 Logistiikan perusopetuksen rahoitus

3.1 Rahoituksen perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ammatillinen koulutus on osa opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmää. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään vuosittain rahoitusta valtion talousarvion mukaan. Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään rahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (L 957/2017) ja asetuksen (A 682/2017) perusteella. Lisäksi rahoitusta ohjaa mm. laki ammatillisesta koulutuksesta (L 531/2017) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (A 682/2017).

Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa otetaan huomioon eri koulutusten kustannusrakenne tutkinto- ja koulutustapa huomioiden. Lisäksi huomioidaan opiskelijoiden erityinen tuki ja majoitustarve, järjestämisalueen työvoimakoulutustarve, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot ja henkilöstökoulutus. Rahoitusjärjestelmä huomioi koulutuksen aikaiset alakohtaiset kustannuserot painottamalla rahoituksen perusteena käytettäviä suoritemääriä erilaisilla koulutusaloilla kustannuseroja huomioivilla kertoimilla. Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Esimerkiksi suoritusrahoituksen avulla pyritään koulutuksen järjestäjät toteuttamaan koulutusta opiskelijan osaamistarpeiden mukaisesti. Tässä hyödynnetään opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS). Rahoituksella sekä niiden laskennassa käytetyillä kertoimilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan toimintaa osaamistarpeita vastaavaksi sekä tehostamaan opintoprosesseja. Tavoitteena on siis saada opiskelija oman osaamisen ja oppimisen perusteella luontevasti työelämään kuitenkin niin, että osaaminen on vähintään opetussuunnitelman mukaisella vähimmäistasolla. Esimerkiksi vaikuttavuusrahoituksessa käytetyillä kertoimilla painotetaan vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden tutkintoja tai aikaisemmin työttömänä olleiden työllistymistä (Ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistus n.d.).

3.2 Rahoitusjärjestelmä

Rahoitus jaetaan järjestämisluvan omaaville tahoille pääosin laskennallisin perustein. Rahoitus myönnetään suoraan koulutuksen järjestäjille, jotka itse päättävät sen kohdentamisesta ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön talousarvioon määritellystä perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahan euromäärästä kukin koulutuksen järjestäjä saa oman osuutensa suhteessa kaikkiin järjestäjien kokonaissuoritteiden mukaan. Rahoitusosuuksien keskinäistä jakoa koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoituksesta muutetaan niin, että vuoden 2018 perusrahoituksen osuus on 95 % ja suoritusrahoituksen osuus on 5 %.

Vuoden 2020 rahoituksessa otetaan käyttöön vaikuttavuusrahoitus ja sen osuus on 10 %. Perusrahoituksen osuus on 70 % ja suoritusrahoitus 20 % vuoden 2020 koulutuksen järjestäjän rahoituksessa. Kuviossa 1. on kuvattu perusrahoituksen, suoritusrahoituksen ja vaikuttavuusrahoituksen osuudet koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoituksesta vuonna 2022 (Rahoitustiedot n.d.).

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄ

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVNINGSG- OCH KULTURMINISTERIET

#AMISREFORMI

Kuvio 1. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä (Rahoitustiedot n.d.)

Koulutuksen järjestäjän osuus perusrahoituksessa perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle asettamiin tavoitteellisiin opiskelijavuosiin. Opiskelijavuosimäärä taas perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle määrittelemään tavoiteopiskelijavuosiin ja kaksivuotta aikaisemmin toteutuneisiin opiskelijavuosimääriin. Opiskelijavuosimäärän laskennassa huomioidaan tutkintoon johtava koulutus ja tietyiltä osin muut koulutukset kuten tutkintoon valmentavat koulutukset (Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvut n.d.).

Suoritusrahoitus perustuu suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin ja vaikuttavuusrahoitus perustuu opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opin-

toihin siirtymiseen. Vaikuttavuusrahoituksessa huomioidaan myös opiskelija- ja työelämäpalaute, joka perustuu koulutuksen aikana työpaikallaoppimisen perusteella tehtyyn kyselyyn (Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat n.d.).

Strategiarahoitus eroaa muusta ammatillisen koulutuksen rahoituksesta siinä, että strategiarahoituksen myöntäminen perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön harkintaan ja että se voidaan myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille valtionavustuksena. Strategiarahoituksen osuus koko ammatillisen koulutuksen rahoituksesta on noin 4 – 5 %. Strategiarahoituksen tarkoituksena on tukea ja ohjata ammatillisen koulutuksen järjestäjiä toimintansa kehittämisessä ja uudistamisessa koulutuspoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Esimerkiksi vuoden 2018 strategiarahoitusta myönnettiin reformin toimeenpanoon liittyviin kuluihin, koulutuksen järjestäjäjärakenteen uudistamiseen ja ammattitaitokilpailujen järjestämiseen (Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat n.d.).

Vastaavasti vuoden 2019 strategiarahoitusta myönnettiin esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimintakyvyn vahvistamiseen, HOKS-prosessin sekä koulutus- ja oppisopimuksen palveluprosessin osaamisen kehittämiseen ja ammattitaitokilpailujen järjestämiseen (Ammatillinen koulutus n.d.).

Tutkimuksessa ammatillisen koulutuksen rahoitusta tarkasteltiin kokonaisuutena hyvin tarkasti. Rahoituksen perusteet ovat voimakkaasti lain ja asetuksen voimin ohjattua. Uusi rahoitusmalli ohjaa myös koulutuksen järjestäjiä tuloksellisuuteen niin, että opiskelijan henkilökohtaisen oppimisen kehityssuunnitelma (HOKS) tulee huomioidua ja hyödynnettyä tehokkaasti. Tutkimuksessa rahoitusta tarkasteltiin myös niin, että löytyisikö koulutuksen järjestäjän rahoitusta ohjaavasta laista mahdollisuuksia kuljetusalan yrityksen toimimiseen koulutuksen järjestäjänä tai tehdä tiiviimpää, kustannuksia kattavaa yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa. Lain ohjaamasta rahoituksesta ei tähän löytynyt keinoja.

4 Ammatillisen koulutuksen tutkinnot

4.1 Ammattitutkintojen perusteet

Ammatillisen koulutuksen tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisen koulutuksen perustutkintojen perusteet uudistuivat 1.8.2018 reformin yhden tavoitteen mukaisesti. Ammatilliset perustutkinnot ovat laajuudeltaan 180 osaamispistettä. Näistä 145 osaamispistettä on ammatillisia tutkinnon osia ja 35 osaamispistettä on yhteisiä tutkinnon osia. Ammatillisen perustutkintojen arviointiasteikko on 1.8.2018 alkaen 1 - 5. Ammattitaito osoitetaan käytännön työtehtävissä näytöissä tutkinnon osittain (Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä n.d.).

Ammattitutkintojen laajuus on 120 tai 150 opintopistettä ja erikoisammattitutkintojen laajuus on 160 tai 180. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaaminen osoitetaan käytännön työtehtävissä toteutettavissa näytöissä tutkinnon osittain jaoteltuina. Näyttö toteutetaan tutkinnon osa tai useampi kerrallaan suorittaen ja arvioidaan niin, että tutkinto on hyväksytty tai hylätty (Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä n.d.).

4.2 Osaamispisteet

ECVET-pisteet tarjoavat täydentävää numeerista tietoa tutkinnoista ja tutkintojen osista. Jokaista tutkintoa ja sen jokaista tutkinnon osaa voidaan kuvata opintopisteiden määrällä. Virallisessa täysipäiväisessä ammatillisessa koulutuksessa vuoden aikana todennäköisesti suoritettavat oppimistulokset vastaavat 60 pistettä.

4.3 Tutkinnon osien mitoituserusteet

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavassa perustutkinnossa mitoituserusteena ovat osaamispisteet, jotka pohjautuvat ECVET-suositukseen ja sen mukaisiin ECVET-pisteisiin. ECVET (European Credit System for Vocational Education and Training) on ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalainen järjestelmä.

Järjestelmän tarkoituksena on edistää kansainvälistä liikkuvuutta ja elinikäisen oppimisen mahdollisuutta ja samalla parantaa eri järjestelmien keskinäistä yhteensopivuutta ja vertailtavuutta (ECVET 2009).

Opetushallitus määrittelee tutkinnon osien osaamispistemäärät ja tarvittaessa myös ammatillisten tutkintojen osien eri osa-alueiden osaamispistemäärät tutkinnon perusteissa, jotka laaditaan yhteistyössä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti tarjottavien tutkinnon osien ja tutkinnon osia pienempien osien osaamispistemäärästä opetussuunnitelmassaan tai opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. (Rasku 2014).

4.4 Henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistaminen eli henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) on prosessi, jossa jokaiselle ammatillisen koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan sekä toteutetaan opiskelijan ja koulutuksen järjestäjän, sekä tarvittaessa TE-hallinnon, kanssa opiskelijan tarpeita vastaava koulutussuunnitelma. Henkilökohtaistamisessa selvitetään mahdollisen opiskelijan aiempi osaaminen ja hyödynnetään sen tutkinnot, tutkinnon osat ja näytöt. Henkilökohtaistamisessa suunnitellaan myös uuden osaamisen hankkimisen sisällöt ja keinot sekä ohjauksen ja mahdollisesti tarvittavan tuen eri toimet. (A 673/2017).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että osaamisen kehittämissuunnitelma laaditaan heti opiskelijavalinnan vahvistamisen jälkeen ja että kehittämissuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaisesti opiskelujen edetessä. Oppisopimuskoulutuksessa myös työpaikan edustaja osallistuu suunnitelman laatimiseen. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinta yksilöllistää oppijan koko opiskelun sisällön ja aikataulun. Tämä mahdollistaa hyvinkin tehokkaan ja joustavan opiskelun. Henkilökohtaistaminen mahdollistaa myös saumattoman siirtymisen työelämään oppijan osaamisen ja tutkinnon tavoitteiden mukaisesti. (A 673/2017).

Reformin tavoitteiden mukainen henkilökohtainen opetuksen kehittämissuunnitelman (HOKS) käyttöönotto ja nuorten sekä aikuisten opetusryhmien yhdistäminen on

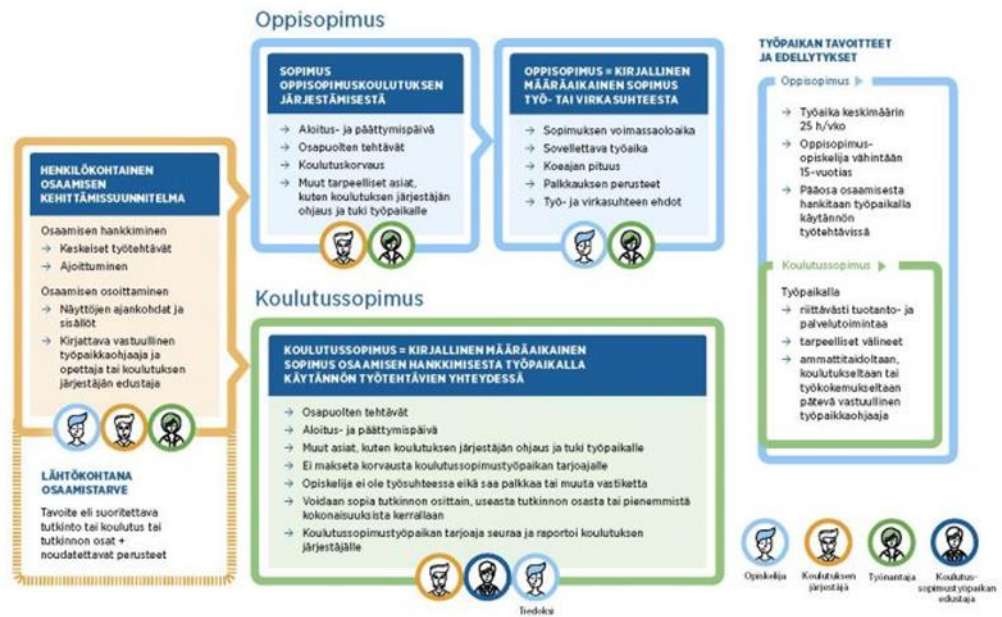
korostanut opetuksen oppilaslähtöisyyttä. Nyt hakija voi jatkuvan haun mahdollistamana aloittaa koulutuksen hyvin joustavasti ympäri vuoden. Koulutus etenee oman osaamisen tunnistamisen (HOKS) avulla juuri koulutettavan tarpeiden sekä koulutuksen tavoitteiden mukaisesti. Kuljetusalalla koulutuksen ainoat rajoittavat tekijät ovat ajo-oikeuden suorittamiseen vaadittavat ikäraajat ja ajo-opetukseen tarvittavat suoritukset sekä ammattipätevyyskoulutuksen suorittaminen. Joustava ja tehokas kuljettajan tehtäviin opiskelu on oikein ja realistisesti tehdyn HOKS:n laadinta, opetuksen laatu ja välineet sekä opiskelijan motivaatio. Riskeinä on että koulutuksen järjestäjä yliarvioi opiskelijan osaamisen, jolloin siirrytään kuljettajan työhön, oppisopimukseen tai koulutussopimukseen liian aikaisin.

5 Työpaikalla oppiminen

5.1 Osa opetuksesta suoritetaan yrityksissä

Opiskelija voi hankkia osaamista myös työpaikalla oppisopimukseen tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on vastata opiskelijan osaamisen kehittymisen tavoitteellisuudesta ja ohjauksesta. Opiskelija voi hankkia tutkinnon tai tutkinnon osan suorittamiseen tarvittavan osaamisen joko kokonaan oppisopimukseen tai koulutussopimukseen perustuen tai yhdistelemällä näitä joustavasti. Kuviossa 2. on kuvattu oppisopimuksen ja koulutussopimuksen toteutus ja erot (Työpaikalla oppiminen n.d.).

OPPIOPIMUKSEN JA KOULUTUSSOPIMUKSEN TOIMINTAMALLIT

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVNINGSG- OCH KULTURMINISTERIET

#AMISREFORMI

Kuvio 2. Oppisopimus ja koulutussopimus (Työpaikalla oppiminen n.d.)

Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen tekeminen edellyttävät, että koulutustyöpaikalla on riittävästi opiskelijan koulutussuunnitelmaan kuuluvaa toimintaa, tarpeelliset ja oikeanlaiset työvälineet. Koulutettavan kanssa toimivan henkilöstön on oltava ammattitaidoltaan sekä työkokemukseltaan pätevää ja vähintään yhden olisi hyvä olla työpaikkaohjaajakoulutuksen suorittanut henkilö. Tästä henkilöstöstä työpaikalle nimetään opiskelijalle vastuullinen työpaikkaohjaaja, joka voi olla yrittäjä itse tai hänen nimeämänsä yrityksen henkilöstöön kuuluva henkilö. Työpaikkaohjaaja suunnittelee ja ohjaa opiskelijan oppimista ja työskentelyä työpaikalla. Työpaikkaohjaaja on yhteyshenkilö oppilaitoksen ja työpaikan välillä sekä oppisopimuksessa että koulutussopimuksessa (Työelämässä oppiminen n.d.).

Kuljetusalan yritysten haaste koulutussopimuksen ja oppisopimuksen toteutuksessa on yritysten pieni koko kalusto- ja henkilöstömäärässä. Pieni yhden tai kahden auton yritys käyttää tehokkaasti kalustonsa varsinaiseen kuljetustehtävään eikä opetusvaiheen hitaasti tapahtuvaan työskentelyyn esimerkiksi lastaus- ja purkutehtävissä ole mahdollisuuksia kuljetussopimusten tiukkojen aikataulujen vuoksi. Kuljetusyritysten pieni henkilöstömäärä ei mahdollista opetusta kuljetustehtävien hidastumatta.

Kuljetusalan työvoiman tarve on kuitenkin olemassa. Reformin mahdollisuudet kuljettajien koulutuksessa ovat hyvät ja yritysten on tartuttava tähän tilaisuuteen. Kuljetusasiakkaiden saaminen mukaan ainakin ajatustasolla ymmärtämään käytännön työn mahdollisuutena opetuksessa enemmän kuin haittana on ensisijaisen tärkeää.

5.2 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelija hankkii suorittamaansa tutkintoon tai tutkinnon osaan liittyvää osaamista pääsääntöisesti työpaikalla käytännön työtehtävissä. Lisäksi opiskelija voi hankkia osaamista muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa työtehtäviä käytännössä harjoittelemalla (Työpaikalla oppiminen n.d.).

Oppisopimuskoulutus perustuu määräaikaiseen työsopimukseen, jolloin siitä maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Oppisopimuskoulutuksesta sovitaan työnantajan ja koulutuksen järjestäjän kesken ja opiskelija tekee työsopimuksen työnantajan kanssa. Oppisopimuksen aikana työnantajalle maksetaan aina koulutuskorvausta työpaikalla annettavasta ohjauksesta. Koulutuskorvaus sovitaan tapauskohtaisesti oppisopimusta tehtäessä ja koulutuskorvauksen maksaa oppisopimustoimisto tai oppisopimuksen järjestävä oppilaitos. Korvauksen suuruus on 1–250 €/kk. Logistiikkakoulutuksissa koulutuskorvaus on noin 200 €/kuukausi (Työpaikalla oppiminen n.d.).

Suomen Yrittäjien verkkosivulta selviää, että Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea työttömän henkilön oppisopimuskoulutukseen. Teoriajaksojen aikana opiskelija saa opintososiaalisia etuuksia, mikäli työnantaja ei maksa ajalta palkkaa.

Opintososiaaliset etuudet ovat

- päiväraha 15 euroa/päivä
- perheavustus 17 euroa/päivä
- matkakorvaus
- majoituskorvaus 8 euroa/päivä (edellyttää yöpymistä). (Oppisopimuskoulutus 2018).

5.3 Koulutusopimus

Koulutusopimukseen perustuvassa koulutuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa, joten hänelle ei myöskään makseta palkkaa eikä muuta vastiketta. Koulutusopimus tehdään kirjallisesti jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti tutkinnon osa tai sitä pienempi kokonaisuus kerrallaan. Koulutusopimus tehdään koulutuksen järjestäjän ja työpaikan edustajan välillä ja sopimus annetaan tiedoksi opiskelijalle (Työpaikalla oppiminen n.d.).

Koulutusopimus ei siis ole työsuhde, ja koska koulutusopimuksen perusteella opiskelijalle ei makseta palkkaa, ei siitä muodostu myöskään oppisopimus. Koulutusopimusta tehtäessä opettaja vierailee työpaikalla ja sopii opiskelijan sekä työpaikkaohjaajan kanssa mitä opiskelija koulutusopimuksen perusteella opiskelee työpaikalla, miten opinnot etenevät koulutusopimuksen aikana sekä miten ja missä vaiheessa näytöt suoritetaan (Työpaikalla oppiminen n.d.).

5.4 Kansainvälisyys

Reformin myötä ammatillisen koulutuksen joustavuus ja osaamisperusteisuus sekä henkilökohtaistaminen antavat mahdollisuuden yksilöllisiin ja joustaviin opintopolkuihin. Opiskelija voi hankkia osaamista ulkomaanjaksoilla joko työpaikalla tai oppilaitoksessa. Ulkomaisella työpaikalla tapahtuvaan osaamisen hankkimisen jaksoon sovelletaan koulutusopimusta (Training Agreement) tai oppisopimusta (Apprenticeships), mikäli oppisopimuskoulutuksen järjestämisedellytykset ulkomaanjakson aikana täyttyvät. Oppilaitosjaksosta sovitaan (Learning Agreement) eli opetussuunnitelmalla (Kansainvälisyys n.d.).

Kansainväliset jaksot suunnitellaan ja dokumentoidaan osaksi henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS). Koulutuksen järjestäjä vastaa HOKS:n laatimisesta ja päivittämisestä ennen ulkomaanjaksolle laadittavan koulutusopimuksen tai oppisopimuksen hyväksymistä. Ulkomaanjaksojen suunnitteluun ja toteuttamiseen tarvitaan yhteistyötä opiskelijan, koulutuksen järjestäjän (HOKS-prosessista vastaavien henkilöiden) sekä ulkomaisen koulutustyöpaikan ja mahdollisen yhteistyöoppilaitoksen välillä (Kansainvälisyys n.d.).

Käytännössä kuljettajakoulutuksessa tällainen kansainvälinen opiskelu tehdään opiskelijavaihtona ja/tai EU:n hankerahoituksen turvin erilaisien hankkeiden kautta. Opiskelijat ovat tietyn ajanjakson vaihdossa yksittäisenä opiskelijana tai EU-hankkeen puitteissa opiskelijaryhmänä kohdemaassa ja suorittavat opetussuunnitelman mukaisen hyväksytyin koulutuksen. Tällainen koulutus voi olla esimerkiksi trukin käyttökoulutus.

6 Logistiikan tutkinnot

6.1 Logistiikan perustutkinto

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen opiskelijan on osattava toimia asiakaspalvelun ja kuljetusten suorittamisen eri tehtävissä. Hänen on osattava kuljettaa asiakkaan tuotteita taloudellisesti kannattavalla tavalla ja suorittaa kuljetustehtävät turvallisesti ja vastuullisesti muu liikenne huomioiden sekä palvella asiakkaita kuljetustehtäviin kuuluvissa työtehtävissä. Hänen on tunnettava ajoneuvon liikennekelpoisuus, osattava varmistaa ajoneuvon ja sen lisälaitteiden tekninen sekä turvallinen toimivuus sekä hallittava ajoneuvonsa ajonlähtöön liittyvät perustarkastukset ja tavallisimmat ajoneuvon sekä lisälaitteiden huoltotoimet. Hänen on tunnettava kuljetuksiin liittyvät vakuutukset ja työhönsä liittyvät työsuojelusäädökset sekä työturvallisuuteen liittyvät tekijät. Kuljettajalta vaaditaan ajokorttiasetuksen edellyttämä ajokortti ja kuljetusalan perustason ammattipätevyyskoulutus. Logistiikan tutkintonimikkeet kuljetusalalle ovat autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja ja yhdistelmäajoneuvonkuljettaja. Logistiikan perustutkintoon voi myös sisällyttää tutkinnon osan toisesta, jonkin muun alan ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta (Opintopolku 2018).

6.2 Logistiikan ammattitutkinto

Logistiikan perustutkinnon lisäksi voi opiskelija erikoistua ja suorittaa logistiikan ammattitutkinnon. Logistiikan ammattitutkinnon suorittavan on perustutkinnon perusteiden lisäksi suoritettava vähintään kaksi tutkinnon valinnaista osaa, joita ovat

- työkoneiden käyttö ja huolto

- kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus
- ulkomaanliikenteen kuljetukset
- taksikuljetukset
- elintarvikekuljetukset
- massatavarakuljetukset
- ympäristöhuollonkuljetukset
- yritystoiminnan suunnittelu
- työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen
- yrityksessä toimiminen
- huippuosaajana toimiminen (Ammattitutkinnot n.d.).

Lisäksi on suoritettava ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa. Tämä tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän vaatimusten sekä toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille tarvittavan laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee tarvittavat ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa (Logistiikan perustutkinto n.d.).

Käytännössä kuljettajakoulutuksessa opiskelija voi esimerkiksi suorittaa logistiikan perustutkinnon yhdistelmäajoneuvokuljettajaksi ja suorittaa ammattitutkinnossa massatavarakuljetuksiin ja työkoneiden käyttöön ja huoltoon. Samaan aikaan opiskelija voisi erikoistua puutavara-auton kuljettajaksi koulutuksessa, jossa erikoistutaan puutavaran autokuljetukseen metsästä jatkojalostuskohteeseen, puutavaran kuormauksen, kuljetuksen ja varastoinnin puutavara-autoyhdistelmällä. Samalla opiskellaan puutavarakuljetusten ohjauksessa käytettäviä sähköisiä tietojärjestelmiä.

Tutkimuksessa pohdittiin mahdollisuuksia koulutuksen järjestäjän ja kuljetusyrityksen yhteistyöhön. Tutkintoon johtava koulutus, opisopimus ja koulutussopimus ovat jo koulutusjärjestelmän mahdollistamia yhteistyö- ja koulutustoimintoja, joissa opiskelijalle opetetaan käytännössä kuljettajalta vaadittavaa osaamista ja tietämystä. Yhteistyötä voisi kuitenkin lisätä esimerkiksi koulutuksen järjestäjän tiloissa tehtävään opetukseen tutkinnon tiettyihin osa-alueisiin, kuten yrityksen talouteen ja

turvallisuuteen. Yrityksen taloudessa kuljettajan toiminnalla on merkitystä polttoainekustannuksiin ja työajan kautta palkkakustannuksiin. Turvallinen työskentely, ajaminen ja työkoneiden kanssa työskentely vaikuttaa palkan sivukustannuksiin tapaturmien ja sairastumisien kautta. Vastaavasti turvallinen ajaminen ja työkoneiden käyttö vaikuttaa yrityksen talouteen korjaus- ja huoltokulujen sekä vakuutusmaksujen kautta. Tällaisen yhteistyö mahdollisuutta tukee myös pakollisen kuljettajan perustason ammattipätevyyskoulutuksen sisältö tietyiltä osin.

7 Kuljetusalan perustason ammattipätevyys

Opiskelijan on suoritettava kuljetusalan perustason ammattipätevyyskoulutus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/59/EY maanteiden tavana- ja henkilöliikenteen kuljettajien vaatimusten mukaisesti. Ammattipätevyys suoritetaan Suomessa lainsäädäntöön vaatimusten (laki 273/2007 ja asetus 640/2007) mukaisena koulutuksena. Asetuksessa 640/2007 on määritelty mm. tarkemmin määräykset ennakoidun ajon koulutuksesta. Direktiivin mukaiselle koulutukselle tulee olla kansallisen valvojan viranomaisen lupa. Koulutuksen järjestäjälle luvan perustason ammattipätevyyskoulutukseen myöntää Opetushallitus ja ammattipätevyyden jatkokoulutukseen Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (Kuorma- ja linja-auton kuljettajan ammattipätevyys n.d.).

Perustason ammattipätevyys hankitaan muun logistiikan perusopetuksen yhteydessä niin, että opetusaineistoon on yhdistetty ammattipätevyysvaatimuksen mukaiset oppiaineet. Perustason tavaraliikenteen ammattipätevyyteen liittyvän koulutustason keston on oltava 280 tuntia, jos opiskelija suorittaa yleisintä C tai CE ajokorttia ja on iältään vähintään 18-vuotta, mutta enintään 21-vuotta. Vastaavasti nopeutettun koulutuksen keston on oltava 140 tuntia (Kuljettajan ammattipätevyys n.d.).

Liitteessä 2 on ammattipätevyyttä ja koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset sekä oppiaineluettelo. Oppiaineluettelon osat 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 ja 3.6 ovat pakollisia kaikille direktiivin mukaisille tavana- ja henkilöliikenteen kuljettajille ja osat, 1.4, 2.2, ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen

ammattipätevyyttä ja osat 1.5, 1.6, 2.3 ja 3.8 ovat pakollisia suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä (Kuljettajan ammattipätevyys n.d.).

Ammattipätevyyskoe suoritetaan, kun opetus on saatu. Ammattipätevyyskoe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa tai ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkintosuorituksen yhteydessä. Koe on lähtökohtaisesti kirjallinen, mutta koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se esimerkiksi opiskelijan lukihäiriön vuoksi olisi tarpeellista. Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitetta kohden ja kokeen kieli voi olla suomi tai ruotsi, ellei opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvassa ole muuta kieltä mahdollistettu. Ammattipätevyyskokeen hyväksymisedellytyksenä on, että kokeen kaikista kysymyksistä yhteensä vähintään 75 % on oikein. Ammattipätevyyskoetta arvioivalla henkilöllä on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito (Kuljettajan ammattipätevyys n.d.).

8 Haku ja valinnat

Ammatillisen koulutuksen reformi uudisti koulutukseen hakeutumista ja opiskelijavalintoja. 1.1.2018 alkaen, jonka jälkeen ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan joko jatkuvan haun tai yhteishaun kautta. Jatkuva haku mahdollistaa koulutukseen hakeutumisen joustavasti ympäri vuoden. Jatkuvia hakuja voi järjestämisluvan haltijana oleva koulutuksentarjoaja järjestää kaikkiin ammatillisiin tutkintoihin ja tutkinnon osiin (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot). Jatkuvan haun valintaperusteet, haku-ajat ja hakumenettelyt päättää kyseisen koulutuksen järjestäjä. Hakijana voi myös henkilö, joka haluaa suorittaa ammatillisen tutkinnon oppisopimuskoulutuksena. Perusopetuksen ja perusopetuksen jälkeisten valmentavan koulutuksen päättävät nuoret hakevat ammatilliseen koulutukseen pääasiassa yhteishaussa. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku säilyy edelleen perusopetuksen ja valmistavien koulutusten päättävien nuorten hakuväylänä (Jatkuva haku n.d.).

Opiskelijavalinta tehdään ammatillisen perustutkintokoulutuksen valintaperusteiden mukaisesti, erikseen peruskoulupohjaiseen ja lukiopohjaiseen koulutukseen. Oppilaitokset voivat järjestää halutessaan pääsy- ja soveltuvuuskokeita. Tällainen oppilaitoksen laatima koe voi muodostua eri osista, jossa oppilaitokset voivat esimerkiksi tarvittaessa testata hakijoiden kielitaitoa sopimallaan tavalla. Lisäksi joillakin aloilla on terveydellisiä vaatimuksia (Jatkuva haku n.d.).

Terveydelliset vaatimukset tekniikan ja liikenteen alalla

Kun henkilö hakee opiskelijaksi johonkin ammatilliseen perustutkintoon, jossa on terveydellisiä vaatimuksia, kuten tekniikan ja liikenteen ala, pyydetään hakijalta hakijan terveydentilaan liittyviä asioita, joilla voi olla opiskelijaksi pääsemiseen merkitystä. Hakijan oma kuvaus nykyhetken terveydentilasta riittää valintatilanteessa. Oppilaitos voi hakijan antaman ilmoituksen perusteella pyytää tarkempia terveydentilatietoja tarvittaessa, esimerkiksi lääkärintodistuksen (Terveydelliset vaatimukset kuljetuspalvelut-alalla n.d).

Seuraavassa on lueteltu logistiikan perustutkinnon koulutukseen ne terveydentilavaatimukset, jotka voivat olla opiskelijaksi ottamisen esteenä.

- insuliinihoitoinen diabetes
- epilepsia tai muut tasapainoelimistön sairaudet ja toimintahäiriöt
- sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä
- sydän- ja verenkiertoelinten sairaus
- fyysisen kuormituksen sietoa ja ulkotyössä selviytymistä rajoittava hengityselinten sairaus
- tuki- ja liikuntaelimistön sairaus
- munuaissairaudet
- psyykinen sairaus, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen
- päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus (Terveydelliset vaatimukset kuljetuspalvelut-alalla n.d).

Tutkimuksessa selvisi oppilaitosten kiinnittäneen huomiota erityisesti terveydentilaan liittyviin asioihin koulutukseen haettaessa sekä koulutuksen aikana. Terveydentilan selvitys on jo opiskelijan oman opiskelun kannalta hyvä asia, ettei koulutus mene hukkaan tai ettei koulutusta aloiteta turhaan terveyden estäessä esimerkiksi ajo-oikeuden saamista. Myös testejä tai pääsykokeita hyödynnettiin logistiikan perustason koulutuksen opiskelijavalinnoissa. Perusteluina oli saada riittävän sitoutuneita ja motivoituneita opiskelijoita koulutukseen ja näin vähentää koulutuksen keskeytyksiä.

9 Autokoulutoiminta

Logistiikan perustutkinnon ja yhdistelmäajoneuvokuljettajan ammattiin valmistumisen yksi edellytys on yhdistelmäajoneuvokortti eli CE-ajokortti. Siksi koulutuksen järjestäjällä olisi oltava autokoululupa tai hyväksyty yhteistyö tahon kanssa, jolla on autokoululupa. Lisäksi on oltava opetussuunnitelma ajokorttikoulutuksen sisällöstä ja teoria- sekä ajo-opetuksesta.

9.1 Autokoululupa

Autokoululuvan myöntää Traficom. Autokoululupa myönnetään olemaan voimassa toistaiseksi, ja se oikeuttaa autokoulun pitämiseen koko maassa. Lupa myönnetään jokaiselle luvan edellytykset täyttävälle hakijalle. Lupahakemus voidaan tehdä ja toimittaa Traficomille mihin aikaan vuodesta tahansa. Autokoululupahakemukset pakollisine liitteineen lähetetään Traficomien kirjaamoon (Hae autokoululupaa n.d.).

Autokoululupa myönnetään hakijalle

1. jolla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toiminnan harjoittamiseen;
2. joka ei ole konkurssissa ja, jos hakija on luonnollinen henkilö, joka on täysi-ikäinen ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu;
3. jolla on säädetyt vaatimukset täyttävä opetustoiminnasta vastaava johtaja ja opetushenkilöstö sekä käytettävissään tarvittavat opetustilat, -materiaali ja välineet (Hae Autokoululupaa n.d.).

Suomessa ajokortit jakaantuvat A, B, C, D, ja T -ajokorttiluokkiin, joista jokainen antaa haltijalleen luvan ajaa tietyn ajoneuvoluokan ajoneuvoa.

- A-kortit ovat joko mopokortteja tai moottoripyöräkortteja,
- B-ajokortti oikeuttavat henkilöauton ajamiseen,
- C-korteilla saat ajaa kuorma-autoa,
- D-kortti puolestaan oikeuttaa linja-auton ajamiseen
- T-kortti on ns. traktorikortti (Hae autokoululupaa n.d.).

Lisäksi jokaisessa luokassa on omat alatyypinsä, jotka ovat joko oikeuksia tai rajoituksia kuljettajan ajo-oikeuteen (Hae autokoululupaa n.d.).

Autokoululupa haetaan ryhmään 1 tai ryhmään 2 tai molempiin. Ryhmään 1 kuuluvat ajoneuvoluokat AM120, A1, A, B ja BE ja ryhmään 2 kuuluvat ajoneuvoluokat C1, C, C1E, CE, D1, D, D1E ja DE. Autokoululupa on mahdollista hakea myös pelkästään A- tai AM120-luokan kuljettajaopetukseen (Hae autokoululupaa n.d.).

9.2 Logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelma CE-ajokortin saamiseksi

Autokoululuvan mukainen logistiikan perustutkinnon ajo-oikeuden opetussuunnitelma on hyväksyttävä erikseen Traficomissa. Opetussuunnitelma tulee sisältää seuraavat osiot:

- koulutuksenopetukselliset periaatteet, tavoite ja rakenne
- teoriaopetuksen sisältö, tavoite ja rakenne sekä kesto
- ajo-opetuksen sisältö ja rakenne sekä kesto
- kuorman varmistamisen perusteet ja käytännöt (Kuorma-auton ajokortin hankkimiseen tarvittava koulutus 2019).

Taulukossa 1 on koottuna ajo- ja teoriaopetuksen määrät kuorma-auto ja yhdistelmäajoneuvokorttikoulutuksissa. Taulukossa huomioidaan voimassaoleva ajokorttiluokka, jota teoriaopetuksella ja ajo-opetuksella korotetaan kuorma-autoajokortiksi tai yhdistelmäajokortiksi (Kuorma-auton ajokortin hankkimiseen tarvittava koulutus 2019).

Haettava ajo-oikeus	C1		C		C1E		CE	
Opetusmuoto	Teoria	Ajo	Teoria	Ajo	Teoria	Ajo	Teoria	Ajo
Voimassa oleva B-luokan ajo-oikeus	9	5	12	10	-	-	-	-
Voimassa oleva C1-luokan ajo-oikeus	-	-	3	5	8	10	-	-
Voimassa oleva BD1- tai BD-luokan ajo-oikeus	9	5	12	10	-	-	-	-
Voimassa oleva C-luokan ajo-oikeus	-	-	-	-	8	10	15	30
Voimassa oleva C1E-luokan ajo-oikeus	-	-	3	5	-	-	7	20
Täydentävät opetusmäärät (voimassa oleva ammattipätevyys)	-	-	1	2	3	3	5	10

TAULUKKO 1. Ajo- ja teoriaopetuksen määrät (Kuorma-auton ajokortin hankkimiseen tarvittava koulutus 2019).

Tutkimuksessa selvitettiin myös mahdollisuutta kuljetusyritykselle hakea autokoululupa ja toimia siten kuljettajakoulutuksessa mukana itsenäisenä autokouluna tai yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Tämä ei kuitenkaan tuo lisäetua koulutukseen, koska koulutuksen järjestäjällä täytyy olla autokoululupa kuljettajakoulutuksen ajo-oikeuksien opetusta varten. Lisäksi aikaisemmin käsitelty ammatillisen koulutuksen rahoitus otsikon 3.2 alla osoittaa, että rahoitusjärjestelmä ei huomioi rahoitusta koulutuksen järjestäjälle ulkopuolisen autokoulutoimijan osalta. Tilapäinen ruuhka-apu ajo-opetuksessa tai ajo-opetukseen vuokrattava kuljetuskalusto voisivat olla vaihtoehtoja yhteistyölle autokoulutoiminnassa koulutuksen järjestäjän ja kuljetusyrityksen välillä.

10 Yksityinen yritys logistiikan perustutkinnon kouluttajana

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531 / 2017 ja lain yleiset säännökset 2 §:ssä sanotaan ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkoituksesta seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Tässä laissa tarkoitettun koulutuksen tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.” (L 531 / 2017).

”Tässä laissa tarkoitettun koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.” (L 531 / 2017).

Lain 2 §:n 1. mom. kohta ”antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta”, tuki ajatusta, että järjestämislupaa voisi hakea, kunhan hakija täyttää hakemisen ehdot (L 531 / 2017).

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 9.6.2017 tiedotteellaan ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvat haettavaksi 11.8.2017 mennessä. Toisen asteen reformin myötä ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa oli mahdollista hakea myös uuden hakijan. Uusia järjestämislupia myönnettiin kuorma- ja linja-autonkuljettajien perustason ammattipätevyyskoulutuksen yhdelle uudelle toimijalle, Traffica Oy:lle. Traffica Oy on uusi järjestäjä 1.1.2018 lukien. Traffica Oy on sikäli poikkeus järjestämislupia saaneiden joukossa, että yrityksen omistus on henkilöillä eikä esimerkiksi kunnilla tai vastaavilla toimijoilla, kuten yleensä koulutuslalla on tapana.

Traffica Oy:lle on myönnetty järjestämislupa työvoimakoulutuksena perustason ja jatkokoulutuksen ammattipätevyyskoulutukseen. Liitteen 1. mukaan Traffica Oy voi järjestämisluvan perusteella kouluttaa ja suorittaa tutkintoja seuraavista tutkinnoista

- kuljetusalan ammattitutkinto
- logistiikan perustutkinto
- palvelulogiistiikan ammattitutkinto.

Traffica Oy:n toimitusjohtaja Olli Sivosen mukaan itse hakemisprosessi oli kestoaltaan noin 10 kuukautta ja vaati paljon perehtymistä lainsäädäntöön ja asetuksiin. (Sivonen 2018).

Käytännössä Traffica Oy:n osalta tämä järjestämislupapäätös tarkoittaa, että työvoimakoulutuksen luvalla koulutukset järjestetään yhdessä paikallisen ELY:n (ja TE-toimiston) kanssa sopien. Työvoimakoulutus on koulutusta, missä koulutuksella on tietty aloituspäivämäärä, kesto ja päättymispäivämäärä. Koulutuksien alkamisajat ja sisällöt sovitaan yhdessä ELY:n kanssa.

Lisäksi järjestämisluvassa on Traffica Oy:lle myönnetty oikeus toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna koulutuskeskuksena. Rajoituksena järjestämislupa on myönnetty Traffica Oy:lle oikeudet järjestää järjestämisluvan mukaisia tutkintoja ja koulutusta vain työvoimakoulutuksena. Joten koulutuksen järjestäjän järjestämisluvan mukaiset tutkinnot ja koulutus vastaavat ainoastaan työvoimakoulutuksen osaamistarpeeseen. (Liite 1).

Koska järjestämislupien hakuprosessi oli käyty syksyllä 2017 ja uudet järjestämisluvat oli myönnetty logistiikan koulutukseen keväällä 2018, niin tämän tiedon perusteella olin puhelinkeskustelussa 11.5.2018 Opetus- ja kulttuuriministeriön opetusneuvos Anne Mårtenssonin kanssa. Hänen mukaansa ei uusia järjestämislupia olla myöntämässä eikä myöskään järjestämisluville haeta toimijoita lisää, mutta ehdotonta kieltä järjestämisluvan hakemiselle ei ole. (Mårtensson 2018).

Mahdollisen uuden hakijan on kuitenkin huomioitava, että laki ammatillisesta koulutuksesta 531 / 2017 ja sen 28 § järjestämisluvan myöntämisedellytykset edellyttää, että tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnalliset ja alueelliset osaamistarpeet sekä tutkintojen ja koulutuksen tarjonta. Tutkintoja tai koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Lisäksi laki edellyttää, että hakijalla on hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaa-

minen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisten tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Edellytysten arvioinnissa otetaan huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tuloksellisuus. (L 531 / 2017).

Laki myös edellyttää, että päätöksenteon yhteydessä huolehditaan siitä, että järjestämisluvut muodostavat kokonaisuuden, joka varmistaa ammatillisen koulutuksen riittävän saatavuuden. Näin turvataan tasapuolisuus koko maassa eikä lupia myöntämällä aiheuteta turhaa kilpailua, joka saattaa aiheuttaa koulutuksen laadun heikkenemistä tai taloudellisesti hankalaa tilannetta koulutuksen järjestäjille.

11 TE-palveluiden ja ELY-keskuksen rahoitus

Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvan mukainen koulutuksen rahoitus on käsitelty otsikon 3. kohdalla. Järjestämisluvassa voi koulutuksen järjestäjälle olla ehtona tai lisänä järjestää järjestämisluvan mukaisia tutkintoja ja koulutusta työvoimakoulutuksena. Silloin järjestämisluvan mukaisen rahoituksen lisäksi koulutus ja tutkinnot voivat olla työvoimakoulutuksen osaamistarpeeseen vastaavia koulutuksia. Työvoimakoulutusta järjestämisluvan haltijoilta tilaavat ja toteuttavat työ- ja elinkeinopalvelut omalle paikkakunnalleen. Työ- ja elinkeinopalveluista saa myös tietoa ja apua työn hakemiseen sekä työnantajana työvoiman rekrytointiin, koulutukseen ja sen rahoitukseen. TE-palvelut voivat järjestää yhdessä yrittäjän kanssa esimerkiksi seuraavia koulutuksia, joissa koulutuksen järjestäjä on toteuttajana ja yrittäjä tai TE-palvelut tilaajana (RekryKoulutus yritysten rekrytointitarpeisiin n.d).

TE-Palveluiden kautta on saatavissa kuljetusalalle soveltuvista koulutuspalveluista RekryKoulutus. RekryKoulutus on koulutusta, joka räätälöidään yrityksen tarpeiden mukaan ja toteutetaan sitten TE-palvelujen kanssa. Koulutuksen kestoaika on vähintään 10 koulutuspäivää, mutta pääsääntöisesti koulutus kestää 3 – 9 kuukautta (RekryKoulutus yritysten rekrytointitarpeisiin n.d).

Työnantaja ja työ- ja elinkeinohallinto rahoittavat koulutuksen yhdessä, mutta RekryKoulutuksena ei rahoiteta tavanomaista perehdytys- ja henkilöstökoulutusta kuten esimerkiksi ammattipätevyyskoulutuksia. Työnantajan osuus on 30 prosenttia han-

kintasopimuksen mukaisesta kokonaishinnasta. Työnantaja ja työ- ja elinkeinohallinto valitsevat opiskelijat yhdessä. Valinnassa voidaan käyttää myös soveltuvuuden arviointia ja testejä sekä muita asiantuntijoita (RekryKoulutus yritysten rekrytointitarpeisiin. n.d).

RekryKoulutus on kuljetusalalle työvoimakoulutuksista merkittävin. Työvoimakoulutuksen järjestämisluvalla koulutukset järjestetään yhdessä paikallisen ELY:n (ja TE-toimiston) kanssa sopien. Työvoimakoulutuksella on tietty aloituspäivämäärä, kesto ja päättymispäivämäärä. Koulutuksien alkamisajat ja sisällöt sovitaan yhdessä ELY:n kanssa, eli tutkintoon johtavaa koulutusta ei voi aloittaa reformin mukaisen jatkuvan haun tapaan joustavasti. (RekryKoulutus yritysten rekrytointitarpeisiin. n.d)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) pk-yrityksille tarkoitettuja kehittämis- ja rahoituspalveluja on mahdollisuus kytkeä yhteishankintakoulutukseen. Henkilöstön hankinnassa tai henkilöstön osaamisen kehittämisessä voi ELY-keskus auttaa yhteishankintakoulutuksella. Koulutukset voivat olla sellaisia, jossa yrittäjä tai yrittäjäksi ryhtyvä osallistuu samaan koulutukseen kuljettajien kanssa. Jos yrityksessä harkitaan ulkomaisen henkilöstön hankintaa, neuvontaa saa työ- ja elinkeinotoimistojen EURES-palveluista. (Yrityksen kehittäminen. n.d).

12 Palkkatuki

Palkkatuki on taloudellinen tuki, jota TE-toimisto voi myöntää työnantajalle työttömän työnhakijan palkkauskustannuksiin. Palkkatuki on harkinnanvarainen tuki, jonka myöntämisen edellytys on työttömän työnhakijan oman paikkakunnan TE-toimiston määrärahatilanne. Palkkatuetun tuen tarkoituksena on edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille silloin, kun hänellä on puutteita ammatillisessa osaamisessa. Palkkatuki myönnetään ja maksetaan työnantajalle, mutta tuen myöntämisen perusteet ovat aina työttömän työnhakijan tarpeesta. Työnantajan on sitouduttava maksamaan kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukainen kokoaikaisen työntekijän palkka tai osa-aikaisen työntekijän palkka, jos tuen myöntävä TE-keskus katsoo sen aiheelliseksi. Palkkatukea voidaan myöntää tois-

taiseksi voimassa olevaan ja määräaikaiseen työsuhteeseen sekä oppisopimuskoulutukseen. Palkkatukea ei enää myönnetä vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen (Palkkatuki n.d.).

13 Ammatillisen koulutuksen malli Saksasta

Etelä-Savon Kauppakamarin kautta sain Saksan kauppakamarin Steffen G. Bayerin Berliinissä syyskuun 6. päivänä 2018 pitämän esitysmateriaalin, jossa on muutamia kohtia Saksan oppisopimuskoulutukseen perustuvasta ammatillisesta koulutuksesta täydennettynä Saksan kauppaja- ja teollisuuskamarien yhdistyksen DIHK:n nettisivujen tiedoilla.

Saksan kauppaja- ja teollisuuskamarien yhdistys (DIHK) on Saksan kauppaja- ja teollisuuskamareiden, CCI: n (Industrie- und Handelskammern, IHK) keskusjärjestö. Kaikki Saksassa rekisteröidyt saksalaisten yhtiöiden, lukuun ottamatta käsityöyrityksiä, vapaita ammatteja ja maataloja, on lain mukaan liityttävä kamariin. DIHK edustaa yli kolmea miljoonaa yrittäjää ja yritystä (DIHK n.d.)

Saksassa ammatillisen koulutuksen kustannuksista 70 %:n osuus on yrityksillä ja loput 30 % valtiolla. Yritysten osuus on siten 25,6 miljardia euroa. Koulutus perustuu oppisopimuskoulutukseen, jota ylläpitää ja valvoo Saksan teollisuus- ja kauppakamarien yhdistys DIHK. Saksassa määritellään yhteistyössä kauppakamarien, koulujen, yritysten ja Saksan valtion kanssa seuraavat keskeiset elementit kestäväälle ammatilliselle koulutukselle:

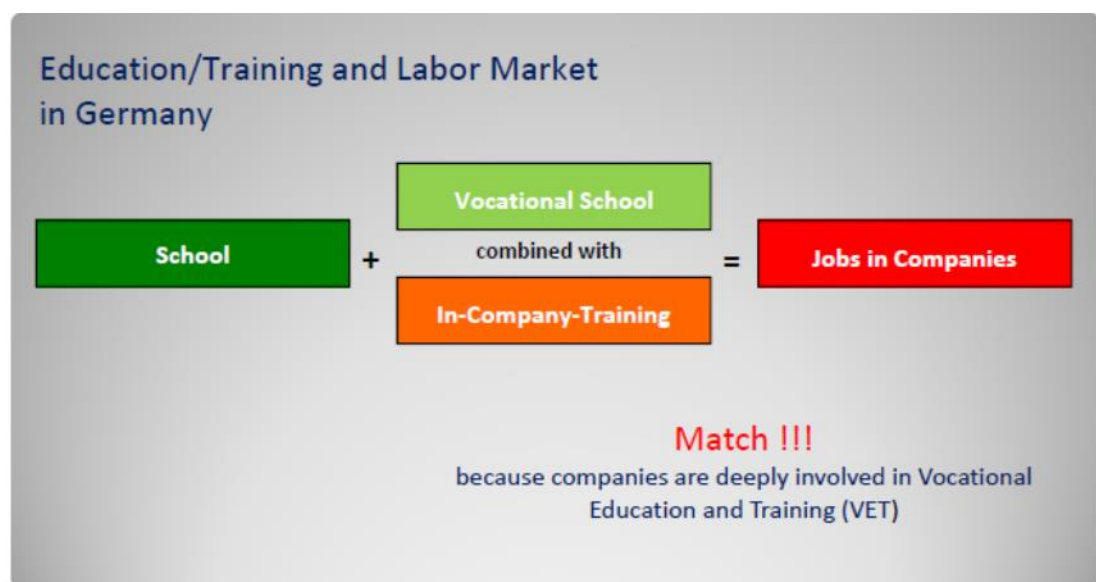
- Yritykset määrittelevät opetussuunnitelmat.
 - Koulutus tapahtuu oppilaitoksissa ja kouluissa.
 - Yrityksissä ja kouluissa on pätevät kouluttajat.
 - Koko koulutusprosessissa on riippumaton laadunvarmistus.
 - Opetussuunnitelmat ja näytöt ovat valtakunnallisesti vertailukelpoiset.
- (DIHK n.d.)

Ammatillinen koulutus perustuu oppisopimuskoulutukseen ja sen myötä tiiviiseen yhteistyöhön oppilaitosten, yritysten, ammattiyhdistysten ja Saksan valtion välillä.

Saksan kaupp- ja teollisuuskamarien yhdistyksen DIHK:n tehtävät oppisopimuskoulutuksissa on

- neuvoa yrityksiä ja harjoittelijoita
- tarkastaa yritysten opetuksen perusteet, ohjaajat ja harjoittelijat
- valvoa koulutuksen toteutumista
- johtaa ja sertifioida loppukoe. (Bayer 2018)

Yritykset tarjoavat opiskelijoille yrityksissä tehtävää oppisopimuskoulutusta, koska ne haluavat varmistaa ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden. Saksan kaupp- ja teollisuuskamarit kannustavat yrityksiä tarjoamaan oppisopimuskoulutusta ja neuvovat yrityksiä kaikissa ammatillisen oppisopimuskoulutuksen kysymyksissä sekä laativat oppisopimuskoulutukseen tarvittavia materiaaleja. Kaupp- ja teollisuuskamarit neuvovat myös oppisopimuskoulutettavia kaikissa koulutukseen liittyvissä kysymyksissä. Kuviossa 3. on kuvattu siirtyminen koulusta työelämään ammatillisessa koulutuksessa.

Kuvio 3. Siirtyminen koulusta työhön ammatillisessa koulutuksessa Saksassa. (DIHK n.d.).

Suomessa oppisopimuskoulutus yleensäkin on varsin vähän käytetty opiskelumuoto. Perinteinen ”kisälli, oppipoika tai apukuljettaja” on jäänyt opetusmuotona hyvin

vähäiseen rooliin. Saksan kauppakamarin mukainen oppisopimuksella opiskelu vaatii työnantajilta ja yrityksiltä aivan erilaista ajattelutapaa. Jos oppisopimuskoulutusta mietitään kuljetusalan kannalta Suomessa, ongelmaksi tulee pienten kuljetusyritysten mahdollisuudet säätää tehokkuuttaan ja toimintojaan oppijan ehdoilla. Kuljetusyritysten koko on Suomessa noin neljä autoa/yritys. Tämä yhdistettynä kuljetusalan tehokkuuteen saa kuljetusyrityksen valitettavasti valitsemaan muun tavan hankkia kuljettajia kuin oppisopimuskoulutus.

Oppisopimus ja koulutussopimus ovat kuitenkin hyviä keinoja tehostaa myös kuljetusalan oppimista ja työllistymistä. Se, kumpaa sopimusmallia hyödynnetään kunkin opiskelijan kohdalla, on ratkaistava henkilökohtaistamisen avulla ja opetushenkilöstön osammisella. Kuljetusyritykselle tilanne on haastava, jos mietitään karkeasti oppisopimuksen ja koulutussopimuksen eroja. Oppisopimuksessa syntyy aina työsuhde ja yrityksen pitää maksaa työehtosopimuksen mukaista palkkaa, kun taas koulutussopimuksessa ei synny työsuhdetta ja siksi ei voi maksaa palkkaa. Tämä korostuu tilanteessa, jossa esimerkiksi koulutussopimuksella oleva opiskelija on niin taitava, että suoriutuu itsenäisesti työtehtävistä kohtuullisen tehokkaasti, mutta yrittäjä ei voi maksaa palkkaa vaikka haluaisikin. Toisaalta taas, jos oppisopimuksen tehnyt opiskelija osittautuu hyvin heikoksi taidoiltaan, pitää hänelle kuitenkin maksaa palkkaa, vaikka työskentely ei ole tuottavaa.

Saksalaista mallia kustannuksista, jossa yritykset maksavat kustannuksista 70 % ja valtio 30 %, voidaan pitää hyvänä mallina yritysten osalta. Suomessa oppisopimuksen kustannuksista oppisopimuksen järjestänyt oppilaitos tai oppisopimustoimisto rahoittaa enintään 200 euroa kuukaudessa. Käytännössä kuljetusalalla tämä oppisopimuskorvaus on noin 100 – 200 euroa kuukaudessa. Vaikka oppisopimusopiskelijan työsopimus olisi osa-aikainen, ei tuo oppisopimuskorvaus ole kuin pieni osa oppisopimuksesta aiheutuneista kuluista. Kuljettajan työehtosopimuksen mukainen palkka sivukuluineen on noin 22 – 27 euroa tunnissa ilman palkan lisiä tai ylityökorvauksia. Oppisopimuskorvaus kattaa siis noin 7 – 10 tunnin palkkakulut. Suomessa oppisopimuskoulutuksesta yritykset maksavat siis paljon enemmän kuin 70 % aiheutuneista kustannuksista.

Jos taas tuo 200 euroa oppisopimuskorvausta olisi 30 % kokonaiskuluista kuten Saksan oppisopimismallissa, tarkoittaisi se noin 670 euron kokonaiskustannusta. Jos tästä lasketaan kuljettajan palkka sivukuluineen, voisi tuolla summalla saada 25 – 30 tunnin ammattilaisen työpanoksen. Riittääkö tämä aika ja raha oppisopimuksen tavoitteiden täyttämiseen ja hyvän sekä ammattitaitoisen kuljettajan oppimiseen?

Edellisen kappaleen kustannusten pohdinta jättää pois oppisopimuskoulutuksessa ja koulutusopimuksessa erityisesti huomioitavan asiankokonaisuuden: Koulutus tapahtuu kuljetusyrityksessä kuljetusyrityksen kalustolla ja henkilökunnan ohjauksella, mikä aiheuttaa kustannuksia. Mutta, opetus tapahtuu kuljetusyrityksen toimintatavoin ja työnjohdolla, kuljetusyrityksen asiakkaiden erityistarpeet ja kuljetettavat tuotteen huomioiden eli kuljettajaksi opiskellaan juuri tietyn yrityksen tarpeisiin. Eikä pidä jättää huomiotta uuden kuljettajan mukanaan tuomia ideoita uusista toimintatavoista, jotka helpottaisivat kuljetusyrityksen johtamista ja päivittäistä perustoimintaa.

14 Ammatillinen koulutus reformin jälkeen

14.1 Reformin vaikutukset

Toisenasteen koulutuksen reformin myötä haettiin ammatilliseen koulutukseen tehokkuutta, joustavuutta sekä kieltämättä myös taloudellista säästöä valtion rahoitukseen. Tehokkuus ja joustavuus syntyvät henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS:n) laatimisen kautta. Enää ei ammatillinen koulutus välttämättä kestä kolmea vuotta, vaan osaaminen ratkaisee ja jokainen opiskelija etenee omaa tahtiaan. Logistiikan perustutkinnon osalta ainakin nuoret, perusopetuksensa päättäneet, joutuvat laatimaan oppilaitoksen kanssa HOKS:n niin, että tutkinnon osana suoritettava ajokorttikoulutus voidaan toteuttaa lain vaatimien ikäsääntöjen puitteissa.

Vastaavasti aikuisella, jolla ikä ei ole este ajokorttikoulutukselle, voidaan HOKS laatia hyvinkin henkilökohtaisen osaamisen ja osaamistarpeiden mukaisesti, aivan kuten reformin tarkoitus oli. Tällainen mahdollistaa parhaimmillaan hyvinkin nopean siirtymisen oppilaitoksen teoriaopetuksesta työpaikalle oppimaan tai jopa suoraan

työntekijäksi. Käytännössä opiskeluajat lyhentyvät, jos opiskelijalla on tähän edellytykset. Työelämään siirtyminen tapahtuu hyvinkin nopeaan. Myös kokemukset nuorten ja aikuisten samanaikaisesta opiskelusta ovat olleet myönteisiä.

Pääväylä opiskelun aloittamiseen on jatkuva haku. Se on tuonut lisää tehokkuutta ja joustoa opiskeluun. Yhteishaku keväisin perusopetuksen päättäneille ja ilman toisen asteen tutkintoa oleville täydentää koulutukseen hakeutumista.

Tutkintojen määrä on vähentynyt merkittävästi ja erikoistuminen tapahtuu tutkinnon sisällä ja jokainen opiskelija opiskelee vain sellaisia asioita, joista hänellä ei vielä ole osaamista. Opiskelu tapahtuu oppilaitoksessa, työpaikalla ja yhä enemmän myös virtuaalisesti.

Oppisopimuksen rinnalle tullut koulutusopimus on hieman keskusteluttanut yrittäjiä, koska kuljetusalalla työpaikalla oppiminen on haasteellista, jos työn tekemisen perusteissa on vielä puutteita. Kuljetuskaluston on kireän kilpailun ja heikon kannattavuuden takia oltava tehokkaassa käytössä ja oppimisvaiheessa tehokkuus ei voi olla ensisijainen asia. Pienillä kuljetusalan yrityksillä on ollut myös vaikeuksia järjestää työpaikkaohjaajaa yritykseen, jollei yrittäjä itse ole tähän asiaan paneutunut. Tosin usein tässäkin ongelmaksi tulee ajankäyttö, sillä yrittäjän työpanos suuntautuu suurelta osin itse ajamiseen ja kuljetustyöhön.

14.2 Koulutuksen järjestämislupa

Järjestämislupa tarvitaan, jotta voidaan järjestää ammatilliseen tutkintoon johtavaa toisen asteen koulutusta jatkuvan haun kautta tai työvoimakoulutuksena.

Aikaisemmin järjestämislupa piti olla erikseen ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja lisäksi piti olla erillinen näyttötutkintojen järjestämissopimus. Nyt ne kaikki on yhdistetty lain mukaiseen yhteen järjestämislupaan. Kun yksityinen koulutusyritys saa järjestämisluvan, se muuttuu lain edessä viranomaiseksi. Liitteessä 1. on Traffica Oy:n järjestämislupa.

Järjestämisluvan hakuehdoiksi on laissa asetettu mm. alueellinen osaamistarve, kokemus koulutusosalta ja yhteistoiminta työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi on osoitettava taloudelliset ja toiminnalliset toimintaedellytykset.

Kokemus koulutusosalta rajaa jo jonkin verran pois uusien koulutustahojen järjestämisluvan saantia. Toisaalta alueellinen osaamistarve ja yhteistoiminta työ- ja elinkeinoelämän kanssa edellyttää tilastollista työvoimantarvetta tietyllä maantieteellisellä alueella tai tietyllä ammattialalla. Tämä turvaa alueellisesti tasapuolisen koulutustarjonnan.

14.3 Koulutuksen sisältö

Logistiikan perustutkinnon koulutuksen sisältö koostuu tutkinnonosista, jotka on määritelty logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelmassa. Ammatillisen koulutuksen reformi mahdollistaa työpaikalla oppimisen entistä helpommin. On vain kysymys siitä miten työpaikalla oppiminen toteutetaan kuljetusalalla.

Ainakin perustason ammattipätevyyttä ja koulutusta koskevissa vähimmäisvaatimuksista olevan luettelon kohdissa 3.6 ja 3.7 (ks. liite 2) kuljetusliikkeillä hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä koulutuksen järjestäjän kanssa. Luettelon kohdan 3.6 ja 3.7 osioita on ainakin puolustusvoimien sotilaskuljettajakoulutuksen perustason ammattipätevyysosiossa hyödynnetty niin, että sotilaskuljettajakoulutuksen ulkopuolisia kouluttajia ja luennoitsijoita, kuten kuljetusalan edunvalvontajärjestöjä ja ammattiliittoja, on käynyt kertomassa kohdissa mainituista asioista varusmiehille. Tässä voisi hyödyntää myös paikallisia kuljetusyrityksiä, joka toisi kontaktin yrittäjien ja mahdollisesti tulevien kuljettajien välille.

Opetushallitus on laatinut logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelman. Jokaisen järjestämisluvan haltijan on noudatettava opetussuunnitelman sisältöä niin, että tutkinnon tavoitteet ja sisältö toteutuvat. Itse opetuksen sisältöön jokainen järjestämisluvan haltija laatii itse toimintatavat ja opiskelijan henkilökohtaistaminen sallii hyvin joustavaa opetustoimintaa oppilaitoksen, työpaikan ja virtuaalisen opetuksen välillä. Opetussuunnitelma ei rajaa mitenkään pois oppilaitoksen ulkopuolisten kouluttajien tai luennoitsijoiden käyttöä. Jopa aivan käytännön työn opetuskin on mahdollista hankkia ulkopuoliselta toimijalta. Joissakin tilanteissa esimerkiksi kesäloman aikana ajo-opetuksen tai osan siitä voisi hankkia oppilaitoksen ulkopuoliselta toimijalta.

14.4 Opiskelijavalinta

Opiskelijavalinnoissa logistiikan perustutkintoon on otettava huomioon myös terveydelliset seikat. Koska logistiikan perus- ja ammattitutkinto on ammatillisen koulutuksen rahoituksen kustannusryhmittelyssä määritelty toiseksi kalleimpaan kustannusryhmään, on hyvä varmistaa opiskelijavalinta haastatteluilla ja mahdollisilla testeillä tai pääsykokeella vähintään opiskelijan motivaation vuoksi. Keskeyttäminen ei ole kenenkään etu.

Kuljetusyritysten hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on hyvä ottaa huomioon. Esimerkiksi jatkuva haku mahdollistaa yhteistyössä oppilaitoksen ja kuljetusyrityksen kanssa yksittäisen pääsemisen mukaan tutkintokoulutukseen. Jos kuljetusyritys tietää jonkin itselleen tai muuten alalle sopivan henkilön, on opintojen aloittaminen varsin helppoa, jos henkilön muut edellytykset täyttävät koulutuksen vaatimukset.

15 Johtopäätökset

Opinnäytetyön alkuperäinen idea siitä, että kuljetusyritys toimisi järjestämisluvan mukaisesti oppilaitoksena, on periaatteessa mahdollista mutta ei käytännössä toteutettavissa. Järjestämisluvan saamisen perusteissa vaatimukset ovat varsin kovat ja rahoituksen järjestäminen opetustoimintaan olisi haastavaa ainakin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Yksityinen toimija, Traffica Oy, on kuitenkin reformin myötä hakenut järjestämisluvan ja saanut myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta toimintaansa. Tämä on hyvä esimerkki uudesta koulutuksen järjestäjästä, vaikka yritys ei ole kuljetusalan yritys.

Miten toisenasteen koulutus on järjestetty?

Reformin tavoite on vahvistaa ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä sekä uudistaa rahoitusta ja rakenteita eli käytännössä vähentää valtion rahoitusta toisen asteen koulutuksessa ja mahdollistaa uusia toimintatapoja opetuksessa. Reformissa on myös selkeä tavoite huolehtia alueellisesti kattavasta koulutuksesta sekä tiivistää koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta.

Reformin tavoite lainsäätäjän ja valtion kannalta on toteutunut, eivätkä oppilaitoksetkaan voi täysin tyrmätä reformin tuomia mahdollisuuksia. Nyt olisi sitten myös aika saada kuljetusyrietykset mukaan toimintaan. Saksan malli koulutuksen tuottajien ja yritysten välillä on hyvä esimerkki siitä, että kysyntä ja tarjonta kohtaavat hyvin, jos molemmat ovat yhtä aikaa asioista päättämässä tai vähintään keskustelemassa.

Mitä koulutusyhteistyömuotoja koulutusorganisaatioilla ja kuljetusyrietyksillä on nyt?

Suomessa on kuljettajakoulutuksessa otettu kuljetusyrietykset mukaan vähintään keskustelemaan ja jopa päättämään asioista mahdollisuuksien mukaan. Eri oppilaitokset ja muut koulutuksen järjestäjät toimivat hieman eri tavoin mutta keskustelutasolla vähintään. Tässä olisi se paikka, jolla voitaisiin tehostaa opetuksen tarjontaa ja kehitystä lisäämällä yhteistyötä kuljetusalan toimijoiden kanssa.

Reformin myötä myös kuljetusyrietysten panos koulutukseen kasvaa. Tämä tuo haasteita oppilaitokselle sekä kuljetusyrietykselle. Pääasiassa pienyrietyksistä koostuva kuljetusala koko ajan liikkuvana toimialana on oppilaitoksen kannalta hankala koulutusopimuskumppani, varsinkin nuorelle ilman ajokorttia olevalle opiskelijalle. Pienen kuljetusyrietyksen resurssit tehdä opetystyötä varsinaisen yrityksen kuljetustyön yhteydessä ovat rajalliset. Opetuksellista osaamista ei löydy kaikista kuljetusyrietyksistä, eikä resursseja lisäosaamisen hankintaan ole.

Toisaalta reformi toi myös hyvää kuljettajakoulutukseen. Jatkuva haku sekä opetuksen henkilökohtaistaminen on nopeuttanut opiskelijan valmistumista ja kohdentanut opetusta niihin osa-alueisiin, joissa tiedon ja osaamisen lisätarvetta on. Tämä edellyttää myös sitä, että kuljetusyrietyksessä on valmiuksia ja resursseja koulutusopimukseen ja sen toteuttamiseen.

Kuljetusyrietyksiä voisi hyödyntää enemmän käytännön opetuksessa. Tällainen käytännön opetus voisi olla vaikka logistiikan perustutkinnon sisällä tehtävä puutavarakuljettajan erikoistutkinto, jossa kuljetusyrietyksen henkilöstö opettaisi kuljetusyrietyksen kalustolla kuormausnosturin käytön perusteita. Käytännön koulutus voisi myös olla jonkin kuljetusohjausjärjestelmän perusteiden opetus. Myös perustason ammattipätevyyden kohtia 3.6 ja 3.7 (ks. liite 2) olisi mahdollista

hyödyntää enemmän opetuksessa kuljetusyritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä. Miten tällainen yhteistyössä tehtävä opetus sitten eroaa työpaikalla tehtävästä oppimisesta, kuten koulutussopimuksesta tai oppisopimuksesta? Ainakin niin, että opetus olisi pääpainoltaan oppilaitoksessa tehtävää ja suuremmalle ryhmälle kerrallaan tapahtuvaa opetusta.

Saksan mallin mukainen kauppakamarien kautta tapahtuva yritysten sitouttaminen osaksi koulutusta pitäisi yritykset mukana koulutusten kehittämisessä, ja vastaavasti oppilaitokset saisivat nopeaa ja tarpeeseen perustuvaa tietoa koulutustarpeesta. Silti epäilyttää, palveleeko tuo Saksassa hyvin toimiva yhteistyömalli pieniä yrityksiä työvoiman saannissa ja koulutustarpeissa. Pienten kuljetusyritysten yrittäjän työpanos varsinaisessa ajamisessa ja kuljetustyössä on niin suuri, että siitä irrottautuminen esimerkiksi oppisopimuksen tai koulutussopimuksen mukaiseen oppilaitosyhteistyöhön on jo haastavaa. Myös kuljetusyrityksen päivätyön yhteyteen liitettävä opetus vaatii vähintään joustoa kuljetustyön aikatauluihin.

Kuljettajakoulutuksen perinteisten oppilaitosten rahoitus tulee opetus- ja kulttuuriministeriön kautta täydentyen osittain työllistämisrahoituksella sekä eri kanavien kautta tulevilla EU-hankerahoituksella. Muilla järjestämisluvan saaneilla kuljettajakoulutusta antavilla tahoilla on sama rahoitusjärjestelmä, mutta se painottuu eri tavalla, jolloin päärahoituskanava on työllistämisrahoitus ja EU-hankerahoitus.

EU-hankerahoitus on hyvä lisä opetuksen perusrahoitukseen. Hankkeiden haittana on niiden määräaikaisuus ja lyhytaikaisuus, jollei opetuksen perustana ole esimerkiksi aluellinen tarjonta. EU-hankerahoitus tuo useasti kaivatun lisän perusrahoitteisen opetuksen päälle. Kuljetusalalla tällainen lisä voisi olla vaikka moderni opetusvälineistö tai tietyn suoritealan koulutustarve.

Rahoituksen kannalta yhteistyö kuljetusyritysten mukaan saamiseksi tiiviimpään koulutusyhteistyöhön on haastavaa. Jos kuljetusyritys panostaa opetukseen henkilöstöä tai henkilöstöä ja kalustoa sekä mahdollisesti opetustiloja, eivät nämä panostukset ole ilmaisia. Miten oppilaitos voisi ottaa tämän huomioon rahoituksessaan? Ammatillisen koulutuksen rahoitus on ohjattu lain ja asetuksen

voimin, eikä rahoituksen perusteita ole löydettävissä erityistä kohtaa ulkopuolisten palveluiden ostosta aiheituneisiin kustannuksiin.

Tästä voimme päätellä, että oppiminen työpaikalla on yrityksen riski siltä osin kuin mietitään kuljetusyrittästä. Kuljetusyrittäjien kaustolle on asetettu kustannuksiin perustuva yksikkö-, tunti-, kilometri- tai muu vastaava hinta. Hinta kattaa kulut, kun toiminta on tehokasta, ja opetusvaiheessa näin ei välttämättä ole. Toisin päin ajateltuna kuljetusyrittäjien on tällainen riski otettava, jos se pidemmällä ajanjaksolla aikoo turvata kuljettajien saatavuuden. Myös työpaikalla tehtävä opetus antaa mahdollisuuden tuoda esille normaalin kuljettajatyön vaatimuksia juuri oman yrityksen kannalta.

Mistä Suomeen toimiva toisenasteen koulutusmalli kuljetusyrittäjien työvoimasaantia turvaamaan?

Jo vuosia on oppilaitosten ja kuljetusyrittäjien yhteistyötä ollut olemassa. Erilaiset harjoittelujaksot, oppisopimukset ja valmistuneiden kuljettajien opastaminen työvoimaa hakeviin kuljetusyrittäjiin on ollut sitä perinteistä yhteistyötä. Tätä on vielä täydennetty tutustumiskäynneillä, yritysvierailuilla sekä yrittäjäluennoilla opetustilanteessa. Koulutustarjonnan monipuolisuus ja alueellinen kattavuus saadaan järjestämisluvan saamista edellyttävillä ohjaavilla toimenpiteillä. Järjestämisluvan saaneille taataan rahoitusta koskevilla perusteilla koulutuksen pohja. Jäljelle jää koulutuksen tarjonta kysyntää vastaavaksi vähintään lähitulevaisuus ennustaen.

Millainen olisi tulevaisuuden toimivin koulutusmalli kuljettajakoulutuksessa?

Kuljetusalan talouden kautta tulevat suhdannevaihtelut sekä alan luontainen yrityskokoon perustuva joustavuus aiheuttaa vaihteluja myös kuljettajakysyntään. Nämä olisi saatava ohjattua koulutukseen huomioiden kuitenkin koulutuksen resurssit ja opiskelijasaatavuudet. Yhtälö on haastava, mutta ei mahdoton.

Kuljetusyrittäjien, myös niiden pienimpien, on otettava oma osuutensa koulutussopimuksen tai oppisopimuksen osapuolena ja tarjottava mahdollisuuksia uusille kuljettajille opiskella kuljetusalaa pienessäkin kuljetusyrittäjässä. Tätä edesauttaisi oppisopimuksen osalta suurempi oppisopimuskorvaus.

Oppilaitosten olisi taas jalkauduttava entistä enemmän etsimään ja erityisesti houkuttelemaan kuljetusyrittäjiä mukaan. Tämä on tietysti resurssikysymys ja kaikki oppilaitokset tätä jo tekevät, mutta kuljetusala vaatii lisää tietoa oppilaitosyhteistyöstä.

Vielä liian vähän hyödynnetty osa-alue on EU-hankerahoitus tällaiseen työhön. Kuljetusyrittäjien kyky ja halu pohtia kuljettajatarvetta kolmen tai viiden vuoden päähän, tai edes vuosi eteenpäin, on lähes täysin puutteellista. Tarvittaisiin työkaluja, resursseja ja rahaa kartoittaa kuljetusyrittäjien kuljettajatarpeet eri kokoisten kuljetusyrittäjien osalta eri suoritealoilla ja eri alueilla. Vastausten saaminen kattavasti on varmasti haasteellista, mutta suuntaa-antavaa tietoa tulisi varmasti, jolloin oppilaitokset voisivat ennakoida koulutustarjontaansa sekä suunnata markkinointia. Tämä voisi antaa myös ennustettavuutta työllistämisrahoitukseen sekä tietoa väestötilanteesta esim. onko edes olemassa koulutettavia kuljettajia tietyllä maantieteellisellä alueella.

Kartoituksella voitaisiin myös saada tehostettua yhteistyötä koulutuksen tarjoajien sekä yritysten välillä ja saada sille pysyvä toimintatapa. Tuloksilla voitaisiin perustellusti lisätä tai muuten ohjata koulutuksen järjestäjien rahoitusta, sekä saada riittävää taustatietoa EU-hankerahoitukseen tai ainakin työllisyysrahoitukseen. Tällaisia kohteita voisi olla yksittäisen yrityksen kuljettajakoulutuksen lisäksi jonkin suoritealan täsmäkoulutus sekä muut alan tarvitsemat koulutukset.

16 Pohdintaa

Opinnäytetyön alkuperäinen tavoite oli perehtyä logistiikan perustutkinnon järjestämisluvun saamiseen ja hyödyntää kuljetusliikkeen osaamista kuljettajakoulutuksessa jäi vain osaksi opinnäytetyön kokonaisuutta. Laajempi selvitys logistiikan ammattitutkinnon järjestämisestä oli osittain tilaajan Vähälä Logistics Oy:n tahtoa ja osittain omaa halua selvittää reformin toteutuksen yhteydessä miten toisen asteen koulutus ja varsinkin logistiikan perustutkintoon johtava koulutus ylipäätään Suomessa toteutetaan. Samalla tutkin koulutukseen liittyvän lainsäädännön.

Tutkimustulosten selvitykseen on käytetty pääosin lain ja asetusten sisältöä, Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen ohjeita.

Kokonaisuutena opinnäytetyöstä muodostui laaja yhteenveto ammatillisen koulutuksen perusteista järjestämisluvan hakemisesta aina käytännön opetukseen. Logistiikan perustutkinnon osalta alan erityispiirteet on vielä nostettu erikseen esille.

Opinnäytetyön tutkimus osoitti, ettei keväällä ja kesällä 2018 oikein kukaan tiennyt kokonaisuutta ammatillisen koulutuksen reformin vaikutuksista koulutuksen kokonaisuuteen. Monilla oppilaitoksilla on eri tahoja ja organisaatiohenkilöitä, jotka vastaavat jostakin osa-alueesta kuten opetuksesta, hallinnosta, taloudesta tai oppilasvalinnoista. Kuitenkin tilanne paranee kokoajan kokemuksen ja toiminnan myötä. Kokonaisuutena reformi tuo mahdollisuuksia järjestämisluvan omaaville tahoille toteuttaa joustavaa, tehokasta ja taloudellista koulutusta logistiikka-alalle. Kuljetusyritysten mahdollisuudet hyödyntää opetuksen aikaista yhteistyötä sekä pysyvämpää yhteistyötä kuljettajakoulutusta tarjoavien tahojen kanssa paranee koko ajan.

Tutkimuksen tuloksena saatiin selville reformin myötä muuttuneet mahdollisuudet koulutuksen toteuttamiseen ja samalla selvitettiin saadun tiedon perusteella mahdollisuudet saada syvempää yhteistyötä oppilaitoksen ja kuljetusyrityksen välille.

Tutkimuksen aikana selvisi myös oppilaitoksen suuri vastuu opiskelijan henkilökohtaistamisesta ja opiskelijan osaamisen hyödyntämisestä. Opettajan osaaminen nousee suureen merkitykseen, kun henkilön osaamista kartoitetaan ja sovelletaan koulutuksen opetussuunnitelmaan. Kun kyse on nuoresta peruskoulunsa päättäneestä opiskelijasta, voidaan suoraan alkaa soveltamaan opetussuunnitelmaa ja aloittaa teoriaopiskelut. Kun opiskelijana on henkilö, jolla on työkokemusta, aikaisemmin hankittu tutkinto tai hän voi muuten osoittaa osaamista, on henkilökohtaistaminen jo haastavampaa. Tutkimuksessa selvisi myös eri rahoitusmallit, vaihtoehdot saada koulutettua kuljettajia alalle sekä tutkintorakenne opiskelijan kannalta.

Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen hyödyntäminen käytännössä logistiikan perustutkinnon osalta vaatii opettajan aktiivisuutta markkinoida kuljetusyrityksille oppimapaikka mahdollisuutena. Kuljetusyritysten koko on pääasiassa pieni ja niin yrittäjän kuin henkilöstön osuus itse ajamisessa ja tähän liittyvässä työssä on niin suuri, ettei aikaa tahdo löytyä opiskelijan ohjaamiseen työn ohessa. Suuremmissa kuljetusyrityksissä ei ajankäytön suhteen tilanne ole yhtään parempi, mutta resurssien käytön osalta mahdollisuudet ovat paremmat.

Opinnäytetyö muodostaa teoriakokonaisuuden ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja järjestämisessä huomioitavista rahoitusmalleista, laista ja opetussuunnitelmasta.

Lähteet

A 5.10.2017 / 637. Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta. Viitattu 5.9.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lain-säädäntö.

A 6.10.2017 / 682. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista. Viitattu 2.9.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

A 30.5.2018 / 415. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta. Viitattu 5.9.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

A 7.6.2018 / 434. Valtioneuvoston asetus kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammatitipätevyydestä. Viitattu 18.10.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Ammatillinen koulutus. N.d. Opintopolku.fi verkkosivut. Viitattu 9.11.2018. <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/>

Ammatillinen koulutus. N.d. Opetushallituksen verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 10.11.2018. <https://minedu.fi/ammattillisen-koulutuksen-hallinto-ja-rahoitus>

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistus. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 10.11.2018. <https://minedu.fi/rahoituksen-uudistus>

Ammatilliset tutkinnot. N.d. Opintopolku.fi verkkosivut. Viitattu 9.11.2018. <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/ammattillinen-perustutkinto-antaa-laajan-ammattitaidon/>

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. <https://minedu.fi/tutkintojarjestelma>

Bayer, S. 2018. Skills and Education – How to guarantee skills and labor for business needs? Saatu Etelä-Savon Kauppakamarin kautta 6.9.2018. PDF-tiedosto.

Education and Training. N.d. DIHK. Deutscher Industrie- und Handelskammerdag. Verkkosivut. Viitattu 25.1.2019. <https://www.dihk.de/en/segments/training>

Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus, ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalaisen siirtojärjestelmän (ECVET) perustamisesta. 2009. Annettu

18.6.2009. Euroopan unionin virallinen lehti. Viitattu 16.11.2018. http://publications.europa.eu/resource/cellar/ffc5e02b-2f78-4b8c-bfca-d6554a5b7e4c.0009.02/DOC_1

Hae autokoululupaa. N.d. Liikenne- ja viestintäviraston Traficomin verkkosivut. Viitattu 29.1.2019. <https://www.traficom.fi/fi/asioi-kanssamme/hae-autokoululupaa>

Henkilökohtaistaminen. N.d. Opetushallituksen verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/henkilökohtaistaminen

Henkilöstöön ja yrittäjyyteen liittyvät koulutukset ja valmennukset. N.d. TE-palveluiden verkkosivut. Viitattu 10.11.2018. http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/koulutus_tai/index.html

Jatkuva haku. N.d. Reformin tuki verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/reformintuki/haku_ja_valinnat/jatkuva_haku

Kansainvälisyys. N.d. Reformin tuki verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/reformintuki/koulutuksen_jarjestaminen/kansainvalistyminen

Koulutuksen järjestäminen. N.d. Reformin tuki verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/reformintuki/koulutuksen_jarjestaminen

Kuljettajien ammattipätevyys. N.d. Opetushallituksen verkkosivut. Viitattu 25.1.2019. https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/ammattikoulutuksen_jarjestaminen/kuljettajien_ammattipatevyys

Kuorma-auton ajokortin hankkimiseen tarvittava koulutus. 2019. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ylläpitämä Ajokortti-info.fi verkkosivut. Viitattu 23.3.2019. <https://ajokortti-info.fi/ajokortin-hankkiminen/kuorma-auton-ajokortin-hankkiminen/mista-opetusta>

Kuorma- ja linja-auton kuljettajan ammattipätevyys. 2019. Traficom verkkosivut. Viitattu 25.1.2019. <https://www.traficom.fi/fi/kuorma-ja-linja-auton-kuljettajan-ammattipatevyys>

L 11.8.2017 / 531. Laki ammatillisesta koulutuksesta. Viitattu 21.9.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

L 29.12.2009 / 1705. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Viitattu 28.8.2018. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Logistiikan perustutkinto. N.d. Opintopolku verkkosivut. Viitattu 10.11.2018. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/3489218>

Mårtensson, A. 2018. Opetusneuvos. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Haastattelu 11.5.2018.

Opintojen henkilökohtaistaminen. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. <https://minedu.fi/henkilokohtaistaminen>

Oppisopimuskoulutus. 2018. Suomen Yrittäjät verkkosivut. Viitattu 16.11.2018. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyontekijan-palkkaaminen/tuet-tyontekijan-palkkaamiseen-0>

Osaaminen ja koulutus, kärkihankkeet. 2015. Valtioneuvoston verkkosivut. Valtioneuvosto. Viitattu 11.8.2018. <https://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen>

Osaamisen arviointi. N.d. Reformin tuki verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/reformintuki/koulutuksen_jarjestaminen/osaamisen_arviointi

Palkkatuki. N.d. TE-palveluiden verkkosivut. Viitattu 16.11.2018. http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/loyda_tyontekija/tukea_rekrytointiin/palkkatuki/index.html

Rahoitustiedot. N.d. Reformin tuki verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/reformintuki/rahoitus_ja_tiedonkeruu/rahoitustiedot

Rasku, S. 2014. Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittäminen: säädösmuutokset. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 8.11.2018. http://oph.fi/download/154732_rasku_160102014.pdf

RekryKoulutus yritysten rekrytointitarpeisiin. N.d. Te-palvelut verkkosivut. Viitattu 3.10.2018. https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/loyda_tyontekija/etsi_tyontekijaa/rekrykoulutus/index.html

Sipilä, J. 2015. Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. PDF-julkaisu Valtioneuvoston sivuilla. Viitattu 15.8.2018. <https://valtioneuvosto.fi/sipilan-hallitus/hallitusohjelma>

Sivonen, O. 2018. Toimitusjohtaja. Traffica Oy. Haastattelu 22.5.2018.

Terveydelliset vaatimukset kuljetuspalvelut-alalla. N.d. Opintopolku.fi verkkosivut. Viitattu 9.11.2018. <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/hakijan-terveystila/terveydelliset-vaatimukset-kuljetuspalvelut-alalla/>

Työelämässä oppiminen. N.d. Opetus ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. <https://minedu.fi/tyopaikalla-oppiminen>

Työpaikalla oppiminen. N.d. Opetushallituksen verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/tyopaikalla_oppiminen

Uuden järjestämisluvan hakeminen. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivut. Viitattu 18.8.2018. <https://minedu.fi/uuden-jarjestamisluvan-hakeminen>

Vähälä Logistics Oy. 2018. Taloussanomat verkkosivut. Viitattu 3.10.2018. Taloussanomat. <https://www.is.fi/yritys/vahala-logistics-oy/oulu/2284032-6/>

Vähälä Logistics. Vähälä Yhtiöt verkkosivut. Viitattu 3.10.2018. <https://vahala.fi/vahala-yhtiot/tietoa-vahalasta/>

Yhteishankinnan kytkentä yrityksen muuhun kehittämiseen. N.d. TE-palveluiden verkkosivut. Viitattu 10.11.2018. http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/yhteishankinta_muu_kehittaminen/index.html

Yrityksen kehittäminen. N.d. ELY-keskuksen verkkosivut. Viitattu 16.11.2018. <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/yrityksen-kehittamisavustus#.V0Q4rDEmtrl>

Päätös

OKM/206/531/2017

6.10.2017

Traffica Oy
Kartanonkatu 15
70700 KUOPIO

Viite Traffica Oy:n hakemus 9.8.2017

Asia **Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa 1.1.2018 lukien**

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 9.6.2017 tiedotteellaan ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvat haettavaksi 11.8.2017 mennessä. Traffica Oy on hakenut 9.8.2017 ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa.

Päätös Opetus- ja kulttuuriministeriö on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 22 §:n nojalla päättänyt hakemuksesta myöntää Traffica Oy:lle liitteenä olevan järjestämisluvan 1.1.2018 lukien, seuraavin perustein:

Tutkinnot ja koulutus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 23 §:n mukaan järjestämisluvassa määrätään tutkinnot, joita koulutuksen järjestäjällä on oikeus myöntää ja joihin se voi järjestää tutkintokoulutusta sekä muut koulutukset, joita koulutuksen järjestäjä voi järjestää. Koulutuksen järjestäjällä on oikeus myöntää liitteenä olevan järjestämisluvan 1 kohdassa mainittuja tutkintoja ja antaa niihin tutkintokoulutusta sekä järjestää järjestämisluvan 1 kohdassa mainittuja koulutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt myöntää järjestämislupaansa seuraavat tutkinnot, joiden järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon alueellinen osaamistarve ja nykyinen koulutuksen tarjonta. Hakijalla on tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset tutkintojen asianmukaiseen järjestämiseen:

384446	Kuljetusalan ammattitutkinto
381408	Logistiikan perustutkinto
334146	Palvelulogiikan ammattitutkinto

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt myöntää oikeuden toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna koulutuskeskuksena järjestämisluvan 1 kohdassa mainitun mukaisesti. Hakijan koulutustarjonta vastaa toiminta-alueen kuljetusalan osaamistarpeeseen ja koulutuksen järjestäjällä/hakijalla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset kuljettajakoulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt koulutuksen järjestäjän hakemuksesta myöntää koulutuksen järjestäjälle oikeuden järjestää järjestämisluvan mukaisia

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Meritullinkatu 10, Helsinki | PL 29, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 09 160 04 | kirjaamo@minedu.fi

Undervisnings- och kulturministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors | PB 29, 00023 Statsrådet
Tfn 09 160 04 | kirjaamo@minedu.fi

www.minedu.fi

Y-tunnus 0245872-8
FO-nummer 0245872-8

tutkintoja ja koulutusta vain työvoimakoulutuksena. Koulutuksen järjestäjän tämän järjestämisluvan mukaiset tutkinnot ja koulutus vastaavat ainoastaan työvoimakoulutuksen osaamistarpeeseen. Koulutuksen järjestäjällä on tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Opetus- ja tutkintokieli

Koulutuksen järjestäjän on em. lain (531/2017) 24 §:n mukaisesti annettava opetusta järjestämisluvan 2 kohdassa mainitulla opetuskielellä, jonka lisäksi koulutuksen järjestäjä voi antaa opetusta toisella kotimaisella kielellä, saamenkielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai vieraalla kielellä. Opetuskielen lisäksi tutkinnon tai valmentavan koulutuksen voi suorittaa järjestämisluvassa tutkinnoittain määrättyllä tai valmentavan koulutuksen osalta määrättyllä tutkintokielellä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt määrätä hakijan opetuskieleksi suomen kielen.

Toiminta-alue

Koulutuksen järjestäjän toiminnan tulee ensisijaisesti vastata em. lain (531/2017) 25 §:n mukaisesti järjestämisluvan kohdassa 3 mainitun alueen osaamistarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä tulee järjestää tämän alueen osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta. Toiminta-alueen lisäksi tutkintoja ja koulutusta voi järjestää myös muualla Suomessa, ei kuitenkaan Ahvenanmaan maakunnassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on määrännyt ensisijaisen toiminta-alueen hakijan järjestämisluvan mukaisen tehtävän ja alueen osaamistarpeen perusteella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt olla myöntämättä hakijan hakemaa ensisijaista toiminta-aluetta, koska koulutuksen saatavuuden turvaamiseksi ei ole tarvetta laajentaa hakijan velvoitetta ensisijaisesta toiminta-alueesta.

Opiskelijavuodet

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt olla määräämättä järjestämisluvan kohdassa 4 em. lain (531/2017) 26 §:n mukaista opiskelijavuosien vähimmäismäärää, koska Traffica Oy:lle myönnetään järjestämisluvan kohdassa 1 oikeus järjestää vain työvoimakoulutusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kohdentaa vuosittain loppuvuodesta tehtävässä suoritepäätöksessä ja varainhoitovuoden aikana tehtävissä lisäpäätöksissä työvoimakoulutuksen tehtävän hoitamiseen tarkoitettujen opiskelijavuosien määrän koulutuksen järjestäjille. Opiskelijavuosien tavoitteellinen määrä perustuu työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeiden ja väestön koulutustarpeen arviointiin sekä koulutuksen järjestäjäkohtaiseen harkintaan.

Muut oikeudet, velvollisuudet, ehdot ja tehtävä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt olla määräämättä muita oikeuksia, velvollisuuksia, ehtoja ja tehtäviä.

Säädökset, joihin päätös perustuu

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta

Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä (273/2007) 10 §

OKM/206/531/2017

3 (3)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opetus- ja kulttuuriministeriön maksullisista suoritteista (688/2015): liite1 kohta 1.

Maksu 2045 €, joka laskutetaan erikseen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitus saadaan tehdä sillä perusteella, että päätös on lain vastainen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Tämän päätöksen maksuun saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä. Liitteenä olevasta oikaisuvaatimusosoituksesta ilmenee, miten oikaisua haettaessa on meneteltävä.

Lisätietoja Lisätietoja päätöksestä antaa opetusneuvos Anne Mårtensson, puh. 0295 3 30104 Anne.Martensson@minedu.fi.

Opetusministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Opetusneuvos

Anne Mårtensson

Liitteet Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa 1.1.2018 lukien
Valitusosoitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen dnro 25/091/2016
Oikaisuvaatimus julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätystä maksusta dnro 31/091/2016

Tiedoksi Opetushallitus/ Ammatillisen koulutuksen toimintayksikkö
Opetushallitus/ Koulutustoimialan palvelut
Tilastokeskus
Itä-Suomen Aluehallintovirasto/ Opetus- ja kulttuuritoimen vastuualue
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Opetus- ja kulttuuriministeriö/ Talousyksikkö

Liite 2. Ammattipätevyyttä ja koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset

AMMATTIPÄTEVYYTTÄ JA KOULUTUSTA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

1 jakso: Oppiaineiden luettelo

Jäsenvaltioiden on perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen arvioinnissa otettava huomioon vähintään tähän luetteluun sisältyvissä aineissa hankitut tiedot. Kuljettajan ammattiin pyrkivillä on oltava sellaiset tiedot ja käytännön taidot, että he kykenevät ajamaan turvallisesti kyseisen ajokorttiluokan ajoneuvoja.

Vähimmäistasona pidetään päätöksen 85/368/ETY (1) liitteessä I säädetyn koulutustasojärjestelmän 2 tasoa eli oppivelvollisuuskoulutusta, jota on täydennetty ammatillisella koulutuksella.

1. Turvallisuussääntöihin perustuva järkevän ajokäyttäytymisen parantaminen

Kaikki ajokortit

1.1 tavoite: tuntee voimansiirron ominaisuudet sen käytön optimoimiseksi

vääntömomenttiin, tehoon ja moottorin ominaiskulutukseen liittyvät käyrät, käyntinopeusmittarin optimikäyttö, vaihteiston välityssuhteeseen liittyvät kaaviot,

1.2 tavoite: tuntee hallintalaitteiden tekniset ominaisuudet ja toiminta ajoneuvon hallitsemiseksi, kulumisen minimoimiseksi ja toimintahäiriöiden ennaltaehkäisemiseksi

paineöljykäyttöisten jarrupiirien erityisominaisuudet, jarrujen ja hidastinten käyttörajoitukset, jarrujen ja hidastimen yhteiskäyttö, nopeuden ja vaihteiston välityssuhteen yhteyden parantaminen, ajoneuvon inertian hyödyntäminen, hidastus- ja jarrutuskeinojen käyttö alamässä, toimenpiteet toimintahäiriöiden varalle,

1.3 tavoite: osata optimoida polttoaineen käyttö

polttoaineen käytön optimointi soveltamalla kohtien 1.1 ja 1.2 taitotietoa,

Ajokortit C, C + E, C1 ja C1 + E

1.4 tavoite: osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

ajoneuvoihin liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, hyötytilavuuden määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste, pakkausten ja kuormalavojen tyypit,

tärkeimmät lukitusta edellyttävät tavaraluokat, kiilaus- ja lukitusmenetelmät, lukitushihnojen käyttö, lukituslaitteiden tarkistus, käsittelylaitteiden käyttö, suojapeitteiden asettaminen ja poistaminen,

Ajokortit D, D + E, D1 ja D1 + E

1.5 tavoite: pystyä huolehtimaan matkustajien turvallisuudesta ja mukavuudesta

pitkittäisten ja poikittaisten liikkeiden hallinta, tienkäytön jakaminen, sijainti ajoradalla, pehmeä jarrutus, akselinylityksen hallinta, erityisinfrastruktuurien käyttö (julkiset alueet, erikoiskaistat), turvallisen ajamisen ja kuljettajan muiden tehtävien välisten ristiriitojen ratkaiseminen, vuorovaikutus matkustajien kanssa, tiettyjen matkustajaryhmien kuljettamiseen liittyvät erityispiirteet (vammaiset, lapset),

1.6 tavoite: osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

ajoneuvoihin liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste,

2. Säännösten soveltaminen

Kaikki ajokortit

2.1 tavoite: tuntee tieliikenteen sosiaalinen ympäristö ja siihen liittyvä säännöstö

kuljetusalan enimmäistyöajat; asetusten (ETY) N:o 3820/85 ja (ETY) N:o 3821/85 periaatteet, soveltaminen ja seuraukset;

seuraamukset ajopiirturin käyttämättä jättämisestä, virheellisestä käytöstä tai väärentämisestä; tieliikenteen sosiaalisen ympäristön tunteminen: kuljettajan oikeudet ja velvollisuudet perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen osalta,

Ajokortit C, C + E, C1 ja C1 + E

2.2 tavoite: tuntee tavarankuljetusta koskeva säännöstö

kuljetusluvat, tavarankuljetusta koskevien vakiosopimusten velvoitteet, kuljetussopimukseen kuuluvien asiakirjojen laadinta, kansainvälisten kuljetusluvat, tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen (CMR-sopimuksen) velvoitteet, kansainvälisen rahtikirjan laadinta, rajanylitys, huolitsijat, tavaroiden mukana olevat erityisasiakirjat,

Ajokortit D, D + E, D1 ja D1 + E

2.3 tavoite: tuntee matkustajien kuljetusta koskeva säännöstö

erityisryhmien kuljettaminen, bussien turvalaitteet, turvavyöt, ajoneuvon kuormitus,

3. *Terveys, tie- ja ympäristöturvallisuus, palvelu, logistiikka*

Kaikki ajokortit

3.1 tavoite: tiedostaa liikenteeseen ja työtapaturmiin liittyvät riskit

kuljetusalan työtapaturmien tyypit, tieliikenteen onnettomuustilastot, raskaiden ajoneuvojen ja linja-autojen osallisuus onnettomuuksiin, inhimilliset, aineelliset ja taloudelliset seuraukset,

3.2 tavoite: pystyä ennalta ehkäisemään rikollisuus ja salamatkustajien kuljetus

yleinen informaatio, seuraukset kuljettajien kannalta, torjuntatoimenpiteet, tehtävät tarkistukset, kuljettajien vastuuseen liittyvä lainsäädäntö,

3.3 tavoite: pystyä ennalta ehkäisemään fyysiset riskit

ergonomiaperiaatteet: riskialttiit liikkeet ja asennot, fyysinen kunto, käsittelyharjoitukset, henkilökohtaiset suoja-
varusteet,

3.4 tavoite: tiedostaa fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkitys

terveellisen ja tasapainoisen ruokavalion periaatteet, alkoholin vaikutukset, lääkkeet ja muut käyttäytymiseen vaikuttavat aineet, väsymyksen ja stressin oireet, syyt ja vaikutukset, työn ja levon perusrhythmin keskeinen merkitys,

3.5 tavoite: kyetä arvioimaan hätätilanteita

toiminta hätätilanteessa: tilanteen arviointi, tilanteen pahenemisen estäminen, avun kutsuminen paikalle, loukkaantuneiden auttaminen ja ensiavun antaminen, toimenpiteet tulipalon varalta, raskaan tavaraliikenteen ajoneuvossa olevien tai bussimatkustajien evakuoiminen, kaikkien matkustajien turvallisuudesta huolehtiminen, väkivaltatilanteissa

toimiminen, vahinkoilmoituksen laadinnan pääperiaatteet,

3.6 tavoite: osata käyttäytyä yrityksen imagoa tukevalla tavalla

kuljettajan käyttäytyminen ja yrityksen imago: kuljettajan työn laadun merkitys yritykselle, kuljettajan eri roolit, kuljettajan työssään kohtaamat henkilöt, ajoneuvon kunnossapito, työn organisointi, riidan seuraukset kaupallisella ja taloudellisella tasolla,

Ajokortit C, C + E, C1 ja C1 + E

3.7 tavoite: tuntee tavarankuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (kilpailu, rahtaaajat), tiekuljetusten eri toimintamuodot (muiden lukuun ja omaan lukuun tehtävät kuljetukset, kuljetuksiin liittyvät toiminnot), kuljetusyritysten päätyyppien ja kuljetuksiin liittyvien toimintojen organisaatiot, erityiskuljetusmuodot (säiliökuljetukset, kylmäkuljetukset jne.), alan kehitys (palvelujen monipuolistaminen, rautatie–maantiekuljetukset, alihankinnat jne.),

Ajokortit D, D + E, D1 ja D1 + E

3.8 tavoite: tuntee matkustajakuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (raideliikenne, yksityisautot), tiekuljetusten eri toimintamuodot, maan rajojen ylittäminen (kansainvälinen liikenne), matkustajakuljetusyritysten päätyyppien organisaatiot